

Amser

Verenigingsblad van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe
Jaargang 62, nummer 1, april 2024

Anser

Verenigingsblad van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe.
Jaargang 62, nummer 1, april 2024.

De vereniging is opgericht op 17 november 1961 met als doel de bescherming van de vogels en hun leefgebieden op de Noord-Veluwe, in de ruimste zin des woords.

Ledenadministratie en contributie

Opgave nieuwe leden en donateurs bij de secretaris. Opzegging lidmaatschap vóór 1 november bij de secretaris.

De contributie is voor leden € 25,- per jaar en voor donateurs (rechtspersonen) minimaal € 50,- per jaar.

Jeugdleden tot 16 jaar betalen € 8,- per jaar. Leden en donateurs ontvangen gratis ons verenigingsblad Anser.

Huisgenootleden betalen € 12,50 per jaar en ontvangen geen (extra) Anser.

De contributie dient aan het begin van het nieuwe jaar te worden voldaan op bankrekening: NL08 TRIO 0379478153 t.n.v. 'Vogelbeschermingswacht'. U ontvangt hiervoor van onze penningmeester een nota per mail.

Het lidmaatschap van nieuwe leden gaat pas in na ontvangst van de contributie.

Bestuur

Voorzitter: Louw den Besten, De Visserlaan 17, 8072 XD Nunspeet, email: voorzitter@vbwnoordveluwe.nl, tel. 0341-257382.

Secretaris: Dik Bos, Douglaslaan 1, 3843 BZ Harderwijk, email: secretaris@vbwnoordveluwe.nl, tel. 06-20502568.

Penningmeester: Otto Pellegrom, Mastmeen 53, 3844 KE Harderwijk, e-mail: penningmeester@vbwnoordveluwe.nl, tel. 06-50261849.

Lid: Henri Heussen, Krommekamp 306, 3848 DW Harderwijk, email: hheussen@solcon.nl, tel. 0341-428217.

Lid: Frans Deuring, Schippersmeen 25, 3844 CK Harderwijk, email: fransdeuring@hotmail.com, tel. 0341-424817.

Lid: Frida Hengeveld, Ellestraat 49a, 8081 GD Elburg, email: fridahengeveld@gmail.com, tel. 06-51344514.

Redactie Anser

Roel Pannekoek, Clarendallaan 20, 3841 DG Harderwijk, email: rgpannekoek@gmail.com, tel.: 06-42940159.

Benno van den Hoek, Schokkerstraat 43, 8081 KL Elburg, email: bennovdhoek@hotmail.com, tel.: 06-12192978.

Contactpersonen

* Waarnemingen – Benno van den Hoek, email: bennovdhoek@hotmail.com, tel.: 06-12192978.

* Webmaster – Ard Smit, email: ard@ardenco.nl, tel.: 06-22177063. www.vbwnoordveluwe.nl.

* Natuurbeschermingswerkgroep VBW – Jaap Schröder, Mecklenburglaan 9, 3843 BN Harderwijk, tel.: 06-38615532, email: schroder.zoomers@caiway.nl.

* Boerenzwaluwen (Stichting Hirundo) – Bennie van den Brink, Bovenstraatweg 17, 8096 PC Oldebroek, tel. 0525-621347, email: zwaluwbrink@hotmail.com en www.boerenzwaluw.nl.

* Wetlandwacht Veluwerandmeren – Geert Jan Prins, De Hagen 8, 8096 MB Oldebroek, tel. 06-52646700, email: prins@will2sustain.com.

* Gierzwaluwbescherming en voorlichting – Jaap Schröder.

* Huis- en Oeverzwaluwen – Roel Pannekoek.

Kopij voor Anser

Zenden via e-mail aan de redactie vóór de hieronder genoemde datum. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en behoudt zich het recht voor bijdragen niet te plaatsen of aan te passen. Overname van artikelen is alleen toegestaan na toestemming van de redactie.

De redactie dankt alle fotograferende leden voor het belangeloos beschikbaar stellen van hun foto's voor deze Anser.

Anser wordt opgemaakt via de software van Editoo en geprint in de drukkerij van Editoo in Arnhem.

Sluitingsdatum kopij Anser 2: 15 juni 2024.

Omslag: *Huismussen, tekening Ruud Weenink.*

Van het bestuur

© Op pad langs de Veluwemeerkust (foto: Roel Pannékoek)

In de laatste bestuursvergadering van de vereniging kwam het onderwerp 'Van de voorzitter' ter sprake. Louw gaf daarbij aan dat hij het niet altijd gemakkelijk vindt de eerste pagina van de Anser te vullen. Binnen het bestuur kwam al snel het besluit tot stand dat de bestuursleden bij toerbeurt de eerste pagina gaan voorzien met hun persoonlijke bijdrage. Het is dus niet meer het vertrouwde 'Van de voorzitter', maar vanaf heden wordt het 'Van het bestuur'. Wanneer je deze Anser leest staan er in deze editie nog wel artikelen in uit 2023 terwijl het voorjaar 2024 zich al volop aandient. Soms is er te weinig ruimte voor de hoeveelheid ingezonden kopij. We mogen ons gelukkig prijzen met zoveel kopij voor ons verenigingsblad, dus blijf het vooral inzenden.

Het voorjaar begint weer te leven en dan begint het bij ons vogelaars weer te kriebelen om er op uit te gaan. Vanuit de vereniging worden weer verschillende activiteiten georganiseerd, excursies gehouden en tellingen gedaan. Dit jaar gaat onze vereniging weer de Veluwemeerkust (Bloemkampen) voor Natuurmonumenten inventariseren op broedvogels. Afgelopen jaar is daar veel werk verricht in het kader van natuurherstel. Met name is er gewerkt om een hoger waterpeil te creëren om zo weer bloemrijke graslanden te krijgen. Vermoedelijk zullen de veranderingen in het gebied nu dit voorjaar nog niet van invloed zijn op de inventarisatie. Maar dat herstel van de natuur werkt, blijkt wel uit de resultaten van het Staatsbosbeheer-reservaat Kleine Woldweg. Na herstel van de natuur bleek in vier jaar tijd dat de vogelwereld er heel anders uit kan zien. De Kleine karekiet nam, van 2018 naar 2022, toe van 29 naar 49 territoria. De Rietgors zelfs van 19 naar 50 territoria. Gaan we bij sommige soorten terug naar vroegere successie, of is deze opleving slechts van tijdelijke duur?

Natuurherstel, ja het kan, en het móet zelfs. Mogelijk zijn de vooruitzichten met de huidige coalitiebesprekingen niet rooskleurig, dus dan maar zelf aan de bak. Wat kunnen we zelf doen? Móet ik wel vliegen, móet ik met de auto naar Zuid Limburg om die ene verdwaalde bijzondere soort te scoren? Kan ik vrijwilliger bij een natuurorganisatie worden? Je mag het zelf invullen. Maar laten we elkaar in ieder geval respecteren om ieders mening.

Geniet van het voorjaar, van de vogels, maar pas op: vanaf 15 maart tot medio juli mag je in bepaalde gebieden in onze regio niet komen om de broedende vogels de rust te gunnen die ze nodig hebben.

Maar als je deelneemt aan de diverse excursies en aan de inventarisatie van de Veluwemeerkust dit voorjaar, dan kun je al het moois van de lente hopelijk met eigen ogen aanschouwen.

Frans Deuring

© Rietgors (tek.: Ruud Weenink).

Bestuursmededelingen

Tot vorig jaar was het gebruikelijk de stukken voor de Algemene ledenvergadering (ALV) in Anser op te nemen. Omdat het niet mogelijk bleek om de Anser tijdig vóór de ALV te laten verschijnen is nu alleen het verslag van de ALV over het jaar 2022 opgenomen. De overige stukken voor de ALV 2023 zijn per mail of per post toegezonden. De ALV 2023 is gepland op woensdag 10 april in de Kiekmure te Harderwijk.

Bovendien blijft er door deze digitale verspreiding meer ruimte in Anser over voor de veelheid aan kopij die u/jullie als leden bij ons aanleveren. Opnieuw hartelijk dank daar voor!

Contributiebetalings

Namens de penningmeester doen wij een oproep aan de leden die, ook na een verstuurd herinnering, de contributie over 2024 nog niet hebben voldaan.

Lezingen

Woensdag 10 april: Aansluitend aan de Algemene ledenvergadering geeft de Ravenwerkgroep Nederland een lezing.

Raaf, mysterieus en bijzonder

Een grote zwarte vogel, met een diep krassend geluid. Dood en verderf of misschien toch ook wel geluk en voorspoed?!!

Al eeuwen houdt de Raaf de mensheid bezig en wordt deze bijzondere vogelsoort als mysterieus bestempeld. Geliefd en gehaat, het is maar in welke cultuur je leeft. In de lezing wordt hier mede aandacht aan besteed.

© Een geringde Raaf op de Noord-Veluwe (foto: Edwin Beijeman).

Maar ook aan de gevolgen hiervan. De Raaf is stevig vervolgd in Europa en in het bijzonder in Nederland. Hoe is het de soort vergaan nadat deze weer werd geherintroduceerd in Nederland halverwege de vorige eeuw? Wat maakt dat het zo'n bijzondere soort is? Wat zijn kenmerken en eigenschappen en hoe kun je ze herkennen en waar leven ze dan? Vragen die aan de orde komen en waarop zoveel mogelijk een antwoord wordt gegeven. Maar uiteraard ook andere bij u levende vragen of anekdotes zijn van harte welkom om op deze avond te delen.

De Ravenwerkgroep Nederland heeft als doel de ontwikkeling van de Raaf te volgen en daarmee deze fantastische soort meer bekendheid te geven en te beschermen door monitoring, advies en onderzoek. Wie zijn we en wat doen we als werkgroep komt ook in de lezing aan de orde. Hopelijk inspireert de lezing u en wilt u in de toekomst uw bijdrage leveren aan bijvoorbeeld het monitoren van de Raaf in uw regio.

Locatie: De Kiekmure, Tesselschadelaan 1 te Harderwijk.

Aanvang: 20.00 uur. De toegang is gratis, maar een vrijwillige bijdrage is gewenst.

Excursies

Zaterdag 13 april – Excursie in de omgeving Zuidlaardermeer

Anders dan in eerdere berichtgeving aangegeven brengen we deze excursiedag door in de omgeving van het Zuidlaardermeer, ten zuidoosten van de stad Groningen. Daar zijn veel soorten moeras- en watervogels te vinden, waarvan er een aantal rond half april net terug zijn uit hun overwinteringsgebied. Er zijn om het meer heen verschillende plekken om vogels te kijken. Daarnaast ligt er in de nabijheid ook het Tusschenwater, een gebiedje dat een paar jaar geleden is ontwikkeld en waar veel trekvogels langskomen. Hier loopt een wandelroute van 5 km omheen. Zie voor meer informatie over deze locatie in het voorjaarsnummer 2024 van het blad 'Vogels' (Vogelbescherming Nederland). Je kunt je opgeven tot uiterlijk 8 april bij Louw den Besten (l.denbesten@chello.nl of 06-10815448).

Zaterdag 4 mei – Excursie naar Tiengemeten

Tiengemeten is een eiland in de Nederlandse provincie Zuid-Holland. Het eiland was oorspronkelijk grotendeels verpacht aan boeren. Van 1956 tot 1990 lagen er diverse voorstellen om het eiland in gebruik te nemen als recreatiepark, dumpplaats voor verontreinigd slib, vliegveld of kerncentrale. Sinds 1997 wordt het door Natuurmonumenten beheerd als natuurgebied.

Hiervoor zijn 700 hectare akkerbouwgrond omgezet in natuurgebied. Voor meer info: <https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/tiengemeten>

In het wat minder toegankelijke westen van het eiland vind je slikken en moerassen. Het midden van Tiengemeten bestaat uit ruig grasland en open watermoeras. In het voor- en najaar vallen de voedselrijke slikplaten droog. Dan zie je o.a. Wulpen, Scholeksters, reigers en Lepelaars landen. Maar ook diverse soorten moerasvogels, Bruine kiekendief en Zeearend kunnen dan worden gezien. De lijst waar te nemen soorten kan lang zijn. <https://www.birdingplaces.eu/nl/birdingplaces/netherlands/tiengemeten>

Om 10.00 uur nemen we het eerste pontje naar het eiland (vaartijd 10 min.), kosten niet-leden Natuurmonumenten € 6,00, leden € 4,00). We kunnen kiezen uit verschillende wandelroutes. Het midden en de oostkant - gebieden met de mooie namen 'Weelde' en 'Weemoed' - lijken het meest interessant te zijn. Maar een keuze hierin kunnen we op het laatste moment maken.

Je kunt je voor deze excursie aanmelden bij Henri Heussen (hheussen@solcon.nl of 06-18251720). Graag ook aangeven of je evt. wil chaufferen.

Woensdag 29 mei – Excursie door de Stille Kern bij Zeewolde.

Avondexcursie i.s.m. andere regionale groene verenigingen. Een aantal gezamenlijke natuurverenigingen op de Noord-Veluwe organiseert een excursie naar de Stille Kern in het Horsterwold bij Zeewolde. Dit gebied kenmerkt zich door een afwisseling van struiken, bomen en waterpartijen en is aantrekkelijk voor veel vogels. Zeker in het voorjaar komen er veel soorten voor. Met veel geluk horen en of zien we zelfs een Wielewaal, Zomertortel of Wespendif. Er zijn ook groepen Konikpaarden en Schotse hooglanders te zien. Er loopt een pad door het gebied, maar overal is struinen toegestaan. In een periode met veel regen kan het zijn dat het niet overal goed toegankelijk is. Zelfs het pad kan dan deels onder water staan.

Voor meer informatie over het gebied zie de website: <https://www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/boswachterspad-horsterwold-stillekern>.

De excursie wordt begeleid door 3 leden van de Vogelwacht, KNNV Noordwest-Veluwe en IVN Nijkerk. Per excursie-leider wordt een maximum aantal deelnemers van 15 aangehouden. De aanvang is 18.30 uur. Maar omdat het weer en dus de begaanbaarheid zich niet laten voorspellen is het uiteraard onder voorbehoud.

Aanmelden kan bij Dik Bos (secretaris@vbwnoordveluwe.nl of 06-20502568). Deelnemers krijgen enkele dagen voor de excursie detailinformatie per mail.

Zaterdag 8 juni – Excursie naar het Fochteloërveen/ Drents-Friesche woud/Aekingerzand

Het Fochteloërveen is een uitgestrekt hoogveenlandschap, dat wij al vaker en ook vorig jaar bezochten in het voorjaar. Het gebied staat ook wel bekend als het 'beste bewaarde geheim van het noorden'. Niet in de laatste plaats vanwege het feit dat sinds 2001 de Kraanvogel weer in het gebied is gaan broeden. In 2023 hebben 10 paren 8 kuikens grootgebracht, dankzij gunstige weersomstandigheden en zorgvuldige bescherming. Naast de gebruikelijke veen- en heidesoorten wordt het gebied de laatste jaren ook bezocht door de zeldzame Slangenarend. De verrassing tijdens de excursie van vorig jaar was echter een door Buizerds belaagde arend. Vliegbeeld en vlekkenpatroon weken af van een 'gewone' Zeearend en naderhand werd de vogel gedetermineerd als (een niet wilde) Amerikaanse zeearend. Helemaal uitzonderlijk was de Groene bijeneter, die Benno van den Hoek begin augustus aantrof tijdens een toevallig bezoek aan het gebied.

Als intermezzo bezoeken we de Bosbergtoren bij Appelscha. Een toren van 33 m. hoog wat uiteraard een fantastisch uitzicht oplevert. De kosten van de beklimming bedragen € 2,50 en zijn voor eigen rekening en ter plaatse contactloos te betalen.

Vervolgens verplaatsen we ons naar Hoekenbrink, een glooiend heide- en bosgebied in het Drents-Friesche Wold bij Diever. Hier maken we een landschappelijk fraaie wandeling van zo'n 4 km.

Als laatste deel van deze excursie maken we een rondje over het Aekingerzand, een schraal heidegebied met kale zandvlaktes op de grens van Friesland en Drenthe en een van de weinige natuurterreinen in ons land met een gezonde populatie Tapuiten. In de afgelopen jaren werden in het broedseizoen meer dan 60 territoria geteld.

Je kunt je voor deze excursie opgeven bij Roel Pannekoek (rgpannekoek@gmail.com of 06-42940159).

Met uitzondering van de excursie naar de Stille Kern is het maximum aantal deelnemers per excursie op 16 vastgesteld (4 auto's). Graag ook aangeven of je evt. wil chaufferen.

Ledenmutaties

Nieuw:

Wij heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

- * Gerrit Jan Boerdam – Oldebroek
- * Wim Jacobs – Harderwijk
- * Truus Jacobs – Harderwijk
- * Dirk Verheij – Doornspijk

Bedankt als lid:

- * Alexander Buhr – Amsterdam
- * Anneke Oudega – Ruigahuizen
- * Kees Terpstra – Nunspeet

Nieuws van de Natuurbeschermingswerkgroep

Zoals gebruikelijk brengen we u in deze bijdrage weer op de hoogte van natuurbeschermingsontwikkelingen in onze omgeving uit de afgelopen periode. Allereerst een personele mededeling:

Afscheid Tjalling van der Meer

In maart bereikt Tjalling de respectabele leeftijd van 80 jaar. Hij heeft besloten dat dit een passend moment is om terug te treden uit de Natuurbeschermingswerkgroep. Wij vinden dit heel jammer maar begrijpelijk. Tjalling was aanvankelijk vooral actief in de KNNV afdeling Noordwest Veluwe. In 1987 kwam er een natuurbeschermingssamenwerking met de vogelwacht vanuit de beide besturen, die ook het begin was van Tjalling's lidmaatschap van de vogelwacht. In de decennia die volgden heeft Tjalling een grote bijdrage geleverd aan succesvolle natuurbeschermingsactiviteiten in onze regio, bekroond met de Birdlife Nature's Hero's Award en erelidmaatschap van de Vogelbeschermingswacht. Wij danken hem van harte voor zijn toeloozende inzet. Wees overigens gerust: zijn stap terug betekent niet dat hij zich niet meer met natuurbescherming zal bezighouden!

© Tjalling langs de oever van zijn geliefde Wolderwijd (foto: De Stentor).

Veluwe

Windmolenpark Horst & Telgt

De NBW heeft een zienswijze ingediend ten aanzien van het voorgenomen windpark Horst & Telgt (5-7 turbines). De plannen gaven ons aanleiding om 25 vragen te stellen aan Provincie Gelderland. We zijn in afwachting van hun reacties.

Zonneparken

Op verzoek van de energiecoöperatie Endura heeft Jaap Schröder voor leden een lezing gegeven over de dilemma's tussen de energietransitie (inclusief besparingsmaatregelen waaronder isolatie) en behoud van rustplaatsen en leefgebieden voor vogels en zoogdieren. Ook voor de energietransitie geldt dat niet alles overal kan.

Beroep Raad van State windturbines Harderwijk

De Natuurbeschermingswerkgroep ging in 2020 bij de Raad van State beroep in tegen het bestemmingsplan voor drie windturbines op het Harderwijker industrieterrein Lorentz. De zitting van de Raad van State heeft op 14 maart j.l. eindelijk plaatsgevonden. In reactie op het verweerschrift van de Provincie Gelderland heeft de NBW nog aanvullende beroepschriften ingediend. Resterende hoofdpunten die ter zitting behandeld zijn:

- * negeren van ongunstige Staat van Instandhouding van vogelsoorten die aanwijsbaar nabij de turbines voorkomen, zoals Wespandieven;

- * de discutabele toepassing van het 1% criterium (zie toelichting in Anser 2022-1);
- * de weigering een stilstandvoorziening aan te brengen (voor overdag) in juli en augustus.

Het zal nog minimaal 6 weken duren voordat de Raad van State tot een oordeel komt.

Veluwerandmeren

Kitesurfzone Zeewolde

Onlangs hebben we geïnformeerd wat de stand van zaken is ten aanzien van de kitesurfzone die de gemeente Zeewolde wil openen aan de Zeewoldese oever tegenover de kitesurfzone Horst. Een ecologisch adviesbureau is bezig met een natuurtoets, waarin nu het laatste commentaar van de provincie wordt verwerkt. Eerdaags gaat de eindversie naar het College en wordt een besluit over het vergunnings-traject verwacht. Wij houden deze uitbreiding van kitesurfactiviteiten nauwlettend in de gaten, omdat het verstorende effect op watervogels groot kan zijn.

Handhaving kitesurfovertredingen

Kitesurfen is op de Veluwerandmeren alleen toegestaan bij Strand Horst en direct ten zuiden van Elburg. Sommige kitesurfers trekken zich daar niets van aan en gaan ook op veel andere plekken langs de kust te water, zoals de strandjes langs Stadsweiden te Harderwijk, Polsmaten (Nunspeet) en Hoge Bijssel (t.h.v. Doornspijk).

© Kitesurfers tijdens een drukke zomerdag bij Horst (foto: Leisurelands).

Met hun grote vliegers en de onvoorspelbare bewegingen verjagen ze talloze rustende en foeragerende watervogels, waarbij het verstorende effect vele malen groter is dan van windsurfers en boten. De werkgroep vraagt al jaren met wisselend succes om handhaving van het kitesurfverbod buiten de toegestane zones.

Meldingen van kitesurfers buiten toegestaan gebied zien we dan ook graag nog steeds tegemoet via e-mail:

tjalling.ellen@caiway.nl.

In dat kader besteedt de NBW ook nauwgezet aandacht aan de herhaalde pogingen van kitesurfers om kite-zones op met name het Wolderwijd uit te breiden.

De Natuurbeschermingswerkgroep

Verslag algemene ledenvergadering 2023

Datum: wo. 12 april 2023

Locatie: De Kiekmure, Harderwijk

Aanwezige leden: 25 leden

Aanwezige bestuursleden: Louw den Besten (voorzitter), Dik Bos (secretaris/verslag), Henri Heussen en Frans Deuring.

Afwezig: Rob Nijman

Afwezige leden: 2 leden hebben zich afgemeld.

1. OPENING

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom.

2. MEDEDELINGEN

2.1 - De voorzitter meldt dat de reden dat de uitnodiging deze keer per mail en post en niet via de Anser is verspreid omdat de Anser door ziekte van redactielid Benno van den Hoek niet op tijd kon worden opgemaakt en gedrukt. Alleen Benno is bekend met het opmaken en dat maakt ons kwetsbaar. Hopelijk lukt het om een tweede persoon als back-up te vinden.

2.2 - De voorzitter meldt dat Jan van Dijk onlangs is overleden. Hij was vele jaren een gewaardeerd lid. Het bestuur heeft een condoleancebericht naar zijn echtgenote gestuurd.

3. VERSLAG LEDENVERGADERING 12 APRIL 2022

Op het verslag zijn geen vragen of opmerkingen en deze wordt vastgesteld, met dank aan de secretaris.

4. JAARVERSLAGEN 2022

4.1 - De jaarverslagen van de secretaris en de Natuurbeschermingswerkgroep VBW worden onder dankzegging goedgekeurd. Naar aanleiding van het jaarverslag van de secretaris merkt de voorzitter op dat de septemberlezing slecht is bezocht en dat dit vaker het geval is in september. De lage opkomst is voor de spreker en de aanwezigen niet plezierig. De reden is waarschijnlijk gelegen in het feit dat nog veel leden op vakantie zijn. De aanwezigen wordt gevraagd wat zij ervan vinden als we deze lezing in het vervolg niet meer in programma opnemen.

Schrappen van deze lezing wordt door de aanwezige leden, mede vanwege de financiën, geaccepteerd. Het bestuur gaat zich hierover beraden.

4.2 - Jaap Schröder is contactpersoon voor Gierzwaluwen. In de Anser ontbreekt de officiële naam van de landelijke vereniging. Die is: Vereniging Gierzwaluwbescherming Nederland. De secretaris zal dit doorgeven aan de redactie. De werkgroep is echter niet erg actief.

5. FINANCIËN

5.1 - Financieel verslag: de penningmeester geeft een toelichting op het jaarverslag.

5.2 - Verslag kascontrolecommissie: de commissie, bestaande uit Tjalling van der Meer en Harriëtte Debets, heeft de boeken gecontroleerd en akkoord bevonden. Voorgesteld wordt het bestuur decharge te verlenen.

5.3 - Dechargering bestuur: de leden verlenen het bestuur decharge.

5.4 - Benoeming nieuwe kascontrolecommissie: Tjalling van der Meer is aftredend en wordt bedankt voor zijn inzet. Harriëtte Debets is volgend jaar weer beschikbaar. Goossen Plender stelt zich beschikbaar voor de controle van het boekjaar 2023.

5.5 - Begroting 2023: de begroting wordt toegelicht door de penningmeester. Door toegenomen kosten van met name de druk- en portokosten van de Anser is er een flink tekort. Dit was reeds voorzien. Goossen Plender wijst erop dat er een fout in de begroting zit. De debet- en creditkolom zijn niet in evenwicht. De penningmeester constateert dat het bedrag van kosten van de Anser niet juist kunnen zijn en zoekt dit uit.

5.6 - Voorstel contributieverhoging: 2022 is met een negatief saldo afgesloten en de begroting 2023 laat ook een negatief

saldo zien. Het bestuur streeft ernaar tot een sluitende begroting te komen. De volgende mogelijkheden om dit te realiseren worden genoemd:

- * met ingang van 2024 de contributie verder verhogen naar minimaal € 30,-;
- * een financiële bijdrage vragen voor de lezingen;
- * de lezingen publiceren in de pers en niet-leden een financiële bijdrage vragen;
- * tegen betaling een cursus vogelherkenning starten. Dit levert wellicht nieuwe leden op;
- * eigen leden meer lezingen laten verzorgen.

Het vragen voor een bijdrage voor de lezingen wordt door de meeste aanwezigen niet verstandig gevonden. Het bestuur neemt de aanbevelingen mee in de besluitvorming.

Het voorstel voor contributieverhoging wordt aangenomen. De contributie in 2024 bedraagt € 25,- voor leden, € 12,50 voor gezinsleden en € 8,- voor jeugdleden.

Noot penningmeester bij punt 5.5: de toegestuurde begroting blijkt de niet definitieve versie te zijn. De begrootte kosten van de Anser zijn € 2.800,- en hierdoor is het begrotingstekort € 1.915,- en is de begroting weer sluitend.

6. BESTUURSVERKIEZING

6.1 - Rob Nijman is aftredend bestuurslid en heeft te kennen gegeven niet herkiesbaar te zijn. Helaas is Rob niet aanwezig. De voorzitter spreekt zijn waardering uit voor zijn inzet in de afgelopen 10 jaar. Het bestuur zal hem bezoeken en een blijk van waardering brengen.

© Rob Nijman (rechts op de foto) actief tijdens het geven van een cursus vogelherkenning in april 2017 (foto: Benno van den Hoek).

6.2 - Otto Pellegrom heeft zich beschikbaar gesteld voor de vacature van penningmeester en Frida Hengeveld als algemeen bestuurslid als opvolger van Rob Nijman. Beiden stellen zich aan de aanwezigen voor. De leden hebben geen bezwaar tegen het benoemen van Otto en Frida en verwelkomen hen met applaus. De voorzitter spreekt zijn blijdschap uit over het feit dat het bestuur weer compleet is.

7. JUBILARIS

Dineke Puttenstein is 25 jaar lid van de vereniging en ontvangt hiervoor een oorkonde. De voorzitter zal deze gaan bezorgen.

8. RONDVRAAG

8.1 - Rein Blanken heeft gelezen dat de helft van de vogelsoorten in Nederland wordt bedreigd. Hij vraagt zich af of het echt zo slecht gaat. Toegelicht wordt dat er meerdere categorieën van bedreiging zijn. Sovon publiceert jaarlijks een rapport met de stand van zaken. Jaap Schröder biedt aan hierover een artikel voor een van de Anseners te schrijven.

8.2 - Tussen de stranden Horst en Nulde is een natuurcompensatie project (Het Groene Kruispunt) uitgevoerd. Bij de planvorming was onze vereniging nauw betrokken en heeft met de uitvoerende partijen een convenant gesloten over de inrichting zodat een procedure bij de Raad van State is voorkomen. Het ziet er veelbelovend uit maar helaas is niet goed geluisterd naar onze adviezen over de vogelkijkhut.

De kijkkasten zijn niet op juiste hoogte gemaakt waardoor het niet voor een ieder goed te zien is. Jaap Schröder zal dit met de organisatie oppakken.

9. VOLGENDE VERGADERING

De volgende algemene ledenvergadering zal plaatsvinden op woensdag 10 april 2024.

10. SLUITING

De voorzitter bedankt iedereen voor zijn/haar aanwezigheid.

Dik Bos, mei 2023.

Nieuws uit Arkemheen

Onlangs zijn drie belangrijke rapporten over Polder Arkemheen uitgebracht. Dit heeft alles te maken met de lopende planvorming in het gebied. Deze behelst de opstelling van een 2e Beheerplan Natura 2000, een 'weidevogelplan' en een nieuw peilbesluit. De Stichting Natuur- en Milieuzorg Noordwest-Veluwe is bij het overleg betrokken en houdt daarover nauw contact met Natuur en Milieufederatie Gelderland, Vogelbescherming en wat minder intensief ook met VBW, KNNV, IVN en SNMP.

In 2022 verliep het eerste Beheerplan Natura 2000 (2016-2022) en werd een ontwerp-2e Beheerplan ter inzage gelegd. Daarover was noch met de landbouw, noch met de lokale natuurbeschermingsorganisaties overlegd. In dit plan waren aan de doelsoorten Kleine zwaan en Smient een zestal weidevogelsoorten toegevoegd, echter zonder juridische basis. Toch leek ons dit een goed idee, maar de landbouw dacht daar heel anders over. Naar aanleiding van de protesten heeft de provincie het plan teruggetrokken en ging de planvorming overdoen. Nu zonder weidevogels, maar wel werd een afzonderlijk weidevogelplan aangekondigd. Voor zo'n plan was echter ook geen juridische basis. Wel is de weidevogelbescherming verankerd in de Gelderse Omgevingsverordening, met onder meer instructieregels voor gemeenten. Het herziene ontwerp- 2e Beheerplan komt rond 1 mei a.s. ter inzage. Het peilbesluit voor de polder is in voorbereiding.

Het 'weidevogelplan' wordt vormgegeven in een convenant waarin de deelnemende partijen samenwerken om aanbevelingen van bureau Altenburg & Wymenga (in opdracht van de provincie) uit te voeren. Het hoofdrapport is 'Doorlichting en verbetermaatregelen weidevogelgebied Arkemheen'. Het rapport over de invloed van ganzen wordt gevolgd door nader onderzoek en het rapport over het scheuren van grasland wordt gebruikt bij de discussie over bestemmings- en omgevingsplannen.

<https://www.altwym.nl/nieuws/natura-2000-doelen-combineren-met-weidevogels-in-arkemheen/>

Gerard van Dijk

Doorgewinterde vogel(aar)s

Het zijn diegenen, die in de winter de Nederlandse kust aandoen: de échte doorgewinterde vogel(aar)s. Ze trotseren wind, regen, hagel, sneeuw en overslaande golven. Niet alleen klotsend over de basaltblokken, maar soms ook over de pier. De echte doorgewinterde vogel(aar)s laten zich niet tegenhouden. Ze zijn erop gekleed. Herkenbaar aan hun winterkleed.

De prachtige Roodhalsfuut herken je natuurlijk gelijk aan... de zwarte kop tot onder de ogen, grijsbruine wangetjes, witte bef en een grijsbruine rug. De buik is wit, maar die zie je alleen als de fuut even uit het water komt om zijn vleugels te strekken. Zo herken je de Sneeuwgorst gelijk aan de witte vlekken op de vleugels, als die opvliegt. Maar zie hem en haar maar te ontdekken in de duinen met hun bruin-getinte winterkleed. Je hoeft ook helemaal niet in de duinen te zoeken als ze gewoon over het strand wandelen. Ze vliegen echt niet zomaar weg en laten zich rustig bekijken. En de witte vleugelpunten van een Kleine burgemeester zijn natuurlijk niet te missen. Die mag je niet missen! Dat is zo'n zeldzaamheid.

Als die dan rustig tussen de andere meeuwen staat bij de branding, dan hoef je alleen te kijken. Een andere waarneming die nog moet is de enkele IJseend. Een plaatje of beter gezegd een zoekplaatje op zee. Grijs golven, golven, iets, golven, golven, golf... weg... golven, golven, golven, grijs eendje op de golven, golf, zwarte wangvlek, golf, golf, grijs flanken, grijs golf. Een IJseend kan heel diep duiken en lang onder water blijven. Maar als iemand dan eindelijk de IJseend in de zoeker heeft, dan valt een last van de doorgewinterde vogelaar op de pier in IJmuiden. Ja, daar herken je de doorgewinterde vogelaar aan. De last die ze meetorsen! Op de rug, schouders of hangend aan banden. De ene vogelaar heeft overigens een beter waterafstotend pak, dan de ander. De verwachtingen zijn hoog gespannen, want elk jaar zien ze wel Jan-van-genten, Roodkeelduikers en Drieteenmeeuwen, behalve als ze ze niet zien. En wat je nog meer niet ziet, is het (geheime) winterkleed van die doorgewinterde vogelaars.

Anne-Marie Klaassen

Winterexcursie door het Lauwersmeergebied

Zaterdag 10 februari is het zover, de (jaarlijkse) excursiedag naar het Lauwersmeer. We vertrekken net even na half 8 vanuit carpoolplaats 't Harde, ons gezamenlijke opstappunt. Er zijn vandaag 14 deelnemers aan deze excursie. Qua weer is het een rustige dag, droog en meest bewolkt bij vrij weinig wind.

Na ruim anderhalf uur rijden komen we aan bij onze eerste stopplaats, de Strandweg te Zoutkamp. We drinken onze meegebrachte koffie en een van de deelnemers voorziet ons van cake die we ons goed laten smaken. We zien daar de eerste Zearend en ook een Roodborsttapuit. Na deze stop rijden we door naar een parkeerplaatsje dicht bij het wandelpad dat ons leidt naar de vogelkijkhut bij het Jaap Deensgat. Daar verblijven we wat langer en we zien o.a. Goudplevieren, ook veel Kieviten en enkele Waterpiepers.

Vervolgens bezoeken we wat verderop een uitkijktoren, met aan een zijde een fraai uitzicht op het Lauwersmeer en naar de andere kant wat kleinere wetlands aan de provinciale weg (N361). We spotten hier opnieuw een Zearend en zien ook Wintertalingen en een Nonnetje op de wetlands. Daarna rijden we naar de haven van Lauwersoog, gebruiken daar onze lunch en zien daar Steenlopers, Paarse strandlopers en op de Waddenzee dobberen Eidereenden, zowel mannelijke als vrouwelijke exemplaren.

De volgende stopplaats is de pier bij Paesens, waar je een mooie wandeling kunt maken omdat deze pier een heel eind de Waddenzee ingaat. Aan het begin van de wandeling nemen we een Blauwe kiekendief waar. Verderop zien we Wulpen, Bergeenden en op de terugweg twee maal een Velduil aan de Waddenzeedijk. Inmiddels is het even na tweeën en we rijden naar onze laatste stopplaats, de Ezumakeeg. Onderweg zien we in de weilanden talrijke Brandganzen. Uiteraard speuren we in deze groepen ook naar een Roodhalsgans, maar die zit daar dit keer niet tussen.

Doordat de weg naar Ezumakeeg deels afgesloten is, moeten we behoorlijk omrijden en kost het meer moeite dan anders om daar te komen. Na omrijden over Engwierum, Ee naar Dokkumer Nieuwe Zijlen, vragen we de juiste route aan een fietser aldaar en lukt het toch om bij Ezumakeeg te komen. We treffen daar veel eenden aan: Smienten, Pijlstaarten, Krakeenden en Slobeenden en we zien daar ook een Bruine kiekendief.

Dik Bos heeft de lijst met waarnemingen bijgehouden en hij komt aan het eind van de excursie op 51 soorten. We nuttigen het laatste restje koffie en inmiddels is het kwart voor vier geworden, tijd om de terugreis aan te vangen en we zijn na een vlotte thuisreis rond half zes weer in Nunspeet.

We kunnen weer terugzien op een prachtige, geslaagde en gezellige dag.

André de Weerd

© Nonnetje (foto: Rini Lamboo).

Waargenomen vogelsoorten (51):

Kievit, Grauwe gans, Zwarte kraai, Buizerd, Fuut, Aalscholver, Wilde eend, Watersnip, Brandgans, Kokmeeuw, Grote zilvereiger, Roodborsttapuit, Meerkoe, Bergeend, Stormmeeuw, Bonte strandloper, Scholekster, Blauwe reiger, Cetti's zanger, Spreeuw, Steenloper, Brilduiker, Grote mantelmeeuw, Waterpieper, Bruine kiekendief, Veldleeuwerik, Slobeend, Krakeend, Pijlstaart, Wintertaling, Tafeleend, Nonnetje, Paarse strandloper, Eider, Zilvermeeuw, Turkse tortel, Koolmees, Roodborst, Blauwe kiekendief, Graspieper, Tureluur, Wulp, Velduil, Wilde zwaan, Zanglijster, Merel, Knobbelzwaan, Ekster, Goudplevier, Smelleken en Torenvalk.

© Paarse strandlopers in de haven van Lauwersoog (foto: Rini Lamboo).

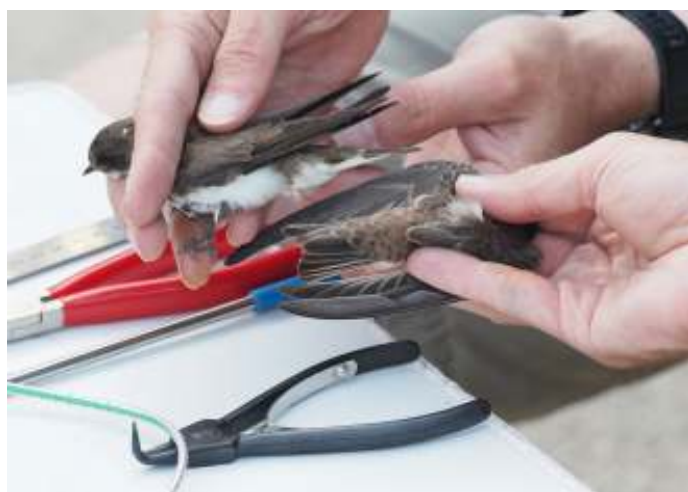

De Oeverzwaluwen in onze regio in 2023

Ook in 2023 heb ik weer enige uren vrijetijd besteed aan het monitoren en beschermen van Oeverzwaluw-locaties in onze regio. Evenals in 2022 betrof het slechts een gering aantal locaties waar Oeverzwaluwen nestelden. Elk broedseizoen zijn er wel kleine zanddepots die kortstondig als broedplek functioneren, maar als gevolg van de afronding van een bouwproject weer verdwijnen. De broedperiode is zonder problemen verlopen voor wat betreft conflicten tussen broedende vogels en bouw- of grondverzetwerkzaamheden.

De locatie met het beste broedresultaat was vorig jaar de kunstwand achter de waterzuivering van Elburg met 192 bezette broedpijpen. Ons lid Frank Westerink volgt daar al sinds jaar en dag het reilen en zeilen van de kolonie. Samen met vrijwilligers van de Stichting Landschapselementen Elburg (SLE) onderhoudt hij de wand en worden in het vroege voorjaar de beschikbare 240 broedpijpen weer gestopt. Op 21 juni waren vrijwilligers en andere belangstellenden aanwezig bij een poging om Oeverzwaluwen te vangen en te ringen voor onderzoek. Onze leden Bennie van den Brink, Benjamin Muis en Benno van den Hoek deden dit in eerdere jaren ook en slaagden er op deze mooie zomeravond in om 85 Oeverzwaluwen te vangen. De vangst bestond uit 50 adulte en 35 jonge vogels. Eentje daarvan bleek al een ring te dragen en was exact een jaar eerder als adulte vogel in deze kolonie geringd. Overigens werden andere vogels van die vangavond in juni 2022 later teruggemeld in kolonies bij Kamperhoek, Lelystad en Naarden.

© Verskil tussen adult (boven) en jong, te zien aan de lichte veerranden (foto + kopfoto koloniewand Elburg: SLE).

Een andere kunstwand vinden we aan de Oosteinderweg in Nunspeet. Het betreft een forse wand met 300 broedpijpen. Als gevolg van nalatig onderhoud en welig tierend onkruid telden we in 2022 een uiterst mager resultaat van 6 bebroede pijpen. De gemeente Nunspeet heeft het onderhoud van de wand en nadat de betreffende dienst op haar taak was gewezen is in de winter van 2022/23 het terrein grenzend aan de betonnen wand geëgaliseerd, van onkruid ontdaan en alle gaten hernieuwd gestopt. De werkzaamheden betaalden zich uit met een resultaat van 120 bezette nesten. Wat evenwel opviel was het flinke aantal duidelijk aangekrabde pijpen, maar waar de graafactiviteiten van de zwaluwen na een centimeter of tien stokten. Toch was er geen sprake van te hard zandig materiaal. In mijn ogen althans...

Nog een kunstbroedwand, die in het Crescentpark van de nieuwbouwwijk Harderweide in Harderwijk. Nadat net op tijd in maart de wand weer was gestopt werd deze bezet door een fikse kolonie van 90 broedparen. Vanaf de andere zijde van de plas waaraan de wand grenst is het een prachtig gezicht wanneer net na aankomst er een wervelende zwerm zwaluwen druk is met het uitgraven van de broedpijpen. In de tweede uitbreiding van formaat in Harderwijk, het Waterfront, is het inherent aan de bouw van een groot aantal nieuwe huizen en het graven van nieuwe waterpartijen, een voortdurende tijdelijke aanwezigheid van gronddepots. De bouwbedrijven kennen, door eerdere ervaringen met broedende Oeverzwaluwen, de belangstelling van deze soort voor zelfs het kleinste hoopje grond. Om die reden heeft aannemer Boskalis in het voorjaar van 2023 een zogenaamde afleidingsdijk in het braakliggende deel gebouwd om de terugkerende Oevers te bewegen aldaar hun broedpijpen te graven. Een dijk van enkele meters hoog, zo'n 25 meter lang en aan beide zijden een hellinghoek van ongeveer 80 graden.

De zwaluwen wisten naar verwachting het depot snel te vinden wat resulteerde in 60 gegraven nestpijpen. Alle genoemde resultaten betreffen eerste broedsels. Een bezette broedpijp wordt vastgesteld aan de hand van uitgekrabd zand en verse poepjes op de onderrand van het gat. De broedwand in het Crescentpark is niet van nabij te benaderen, dus daar maak ik een schatting door het aantal open gegraven broedpijpen te tellen. Op alle locaties zijn er tweede broedsels. Deze heb ik niet geteld, daar het een moeizame bezigheid betreft door het ontbreken van bezettingskenmerken. Bij tijdelijke gronddepots blijft het doorgaans bij één broedsel. Als het zwarte grond betreft tiert het onkruid zo welig dat de oudervogels al moeite hebben hun nestingang aan te vliegen. In zo'n geval dient de melde en zuring voorzichtig gesnoeid te worden tijdens de broedperiode. In andere gevallen is de broedwand dusdanig geperforeerd dat er erosie van de wand optreedt, vaak deels instort en dus niet meer geschikt is voor een tweede legsel.

De Huiszwaluwen in 2023

De Huiszwaluwen in de binnenstad van Harderwijk beperken zich al een reeks van jaren tot twee locaties: appartementencomplex de Geldersche Munt en het smalle straatje Blauwverversteeg. Op 17 juni deed ik m'n eerste verkenning, maar toen was een deel van de populatie nog in het stadium van nestbouw. Op 2 en 9 juli was het een af- en aanvliegen van vogels en heb ik de telling gedaan door alle nesten, nieuwe en gerestaureerde oude nesten, stuk voor stuk op invliegen te checken. Dat vergt uiteraard een stief kwartiertje en mijn rondhangen wordt soms argwanend gezien.

Onder de hooggelegen dakranden van de binnenplaats van de Geldersche Munt nestelden 8 paar Huiszwaluwen en de compacte kolonie aan de Blauwverversteeg telde 19 nesten. Daarbij opgeteld 1 nest aan de Vijhestraat 24 en 2 nesten aan de buitenzijde van het Blokhuis geeft een totaal van 30 nesten. Vier broedsels minder dan in 2022.

De hoge dakranden aan weerszijden van de pompeuze villa aan de Horsterengweg worden jaarlijks bezocht door een flinke kolonie zwaluwen. Van de eigenaar krijg ik toestemming om door het aangrenzende weiland een rondje om de villa te maken en ik moet dus op enige afstand een schatting maken van het aantal bezette nesten. Ik kwam uit op 41 nesten.

Roel Pannekoek

Verslag broedseizoen nestkastvogels in 2023

De Haspel, Harderwijk

Binnen Nederland zijn zeer veel werkgroepen die aan nestkastonderzoek doen. Deze groepen verzamelen veel gegevens die landelijk verzameld worden in het Landelijk Netwerk voor Studies aan Nestkastbroeders, afgekort Nestkast. Jaarlijks maken zij een jaarverslag na het analyseren van alle ingeleverde data. Van verschillende soorten berekenen zij dan de gemiddelde data van eileg, legselgrootte, bezetting kasten enz. Vanuit dat verslag kan ik dan achterhalen of ik eerder, gelijk of na de gemiddelde data ben. Over het algemeen is het zuiden van ons land het eerste met de eileg, het midden komt daarna waarbij het noorden van het land vaak het laatste is. Maar er zijn soms echt mooie uitzonderingen. Over het algemeen val ik binnen de gemiddelden van het midden van Nederland. Een echte uitzondering heb ik nog niet gehad de laatste jaren. Voor verslagen van Nestkast zie de website van deze organisatie.

Rond half maart begint het bij mij te kriebelen. Hoewel het weer nog zeker niet optimaal is, begin ik toch maar met de schoonmaakronde en kleine reparaties te verrichten. Sommige kasten die mijn voorganger heeft opgehangen moeten vervangen worden. Ze hebben hun dienst verricht, zeker meer dan 15 jaar. Na deze ronde wordt het wachten op het mooie weer want dat is medebepalend voor het gedrag van de vogels. Eind maart begin april is het nog nat en koud. De natuur ontwikkelt zich ook niet. Er zit nog steeds maar weinig vooruitgang in de bladontwikkeling. Mijn eerste ronde, die ik normaal begin april loop, stel ik uit tot 13 april. Zelfs nu zijn de beginnende resultaten in de kasten niet geweldig. In enkele kasten zie je activiteit van nestbouw. Na zo'n 20 kasten begint mijn hart sneller te kloppen: een nest met drie eieren. Dat betekent de deze mees 11 april begonnen is met de eileg.

Nadat alle kasten zijn gecontroleerd zijn er vijf waar de mees begonnen is met de eileg. Maar het blijft bij drie of minder eieren in de kast. Zeker geen vroeg begin van het broedseizoen. Enkele jaren geleden, toen we een mooi warme maand maart hadden, lag op 28 maart het eerste ei in de kast. Wel was er nog een verrassing. Vorig jaar was de Boomklever geheel verdwenen uit de kasten in Harderwijk. Dit jaar was de vogel terug en redelijk op tijd met de eileg. Gelukkig terug van weggeweest met een succesvol broedsel van 7 eieren. Duidelijk is wel weer dat het weer invloed heeft op de ontwikkeling van de natuur en daarmee op het begin van de eileg. April en mei blijven verhoudingsgewijs koud en nat. Gevolgen van dit weertype worden duidelijk in de kasten. Koolmezen die even stoppen met de eileg en na 3-4 dagen weer verder gaan en later beginnen met het bebroeden van de eieren. Vermoedelijke oorzaak is dat de Koolmees gewoon nog te weinig voedsel kan vinden. Ook de grootte van het legsel blijft achter bij vorige jaren. Waren er toen nog wel legsel van 10 en soms 12 eieren, dit jaar blijven de meeste steken op maximaal 8. Zelfs legsel van drie of vier komt voor.

Pimpelmezen zijn een echte uitzondering dit jaar. Ze hebben schijnbaar goed overwinterd. Ze komen meer voor dan vorig jaar en de legsel bestaan zowat allemaal uit 10 of meer eieren, met 13 als maximum. Het blijft een mooi gezicht 13 van deze pullen in zo'n kleine kast, zeker als ze op het punt staan van uitvliegen.

Na het uitvliegen gaan sommige mezen over tot een tweede legsel. Had ik vorig jaar 9 kasten met een 2e legsel, dit jaar blijft het steken op twee met ieders maar drie eieren. Zeker geen topjaar in dat opzicht. Voedselvoorraad is vaak bepalend en schijnbaar is er weinig voedsel te vinden. De natuur is laat begonnen, verhoudingsgewijs nat en koud. Dan mag juni warm en droog zijn, maar dan kunnen de vogels zich daar niet meer op instellen. Een 2e legsel komt eigenlijk altijd gelijk achter het 1e aan na het uitvliegen. De resultaten van dit jaar zijn niet geweldig, ook niet als je het vergelijkt met het meer-jarengemiddelde. Dit jaar waren 33 kasten met Koolmezen bezet en vlogen 200 pullen uit de kast. Uitzondering was de Pimpelmees: 18 kasten met 186 pullen. Meer dan 10 gemiddeld. Grote vraag, die ik niet kan beantwoorden, is waarom de Koolmees het zo matig deed dit jaar terwijl de Pimpelmees een zeer goed jaar had.

De Haere, 't Harde

In 't Harde heb ik een tweede gebied waar kasten van mij hangen. Voor wat betreft de mezen eigenlijk hetzelfde beeld als in De Haspel. Minder Koolmezen met kleine legsel-grootte en meer Pimpelmezen met ook weer 10 tot 13 eieren in de kast. Het is dus niet gebiedsbepalend. Het juiste antwoord kan ik u niet geven. Ik wacht met spanning het jaarverslag van Nestkast af of dit een landelijke trend is.

© Pimpelmees voert een sappige rups aan haar bijna vliegvlugge jongen (foto: Bennie van den Brink).

Vanuit dit gebied hebben 147 Koolmees pullen het daglicht gezien vanuit 24 kasten. De Pimpelmezen hebben in 12 kasten gebroed en daar vlogen 112 pullen de lucht in. Nu denkt u wellicht, “hoe kan dat 13 eieren in de kast en toch maar 112 pullen”? Helaas vliegen niet alle pullen uit de kast, dan wel niet elk ei is bevrucht.

In dit gebied heb ik meerdere kasten voor de Gekraagde roodstaart hangen, zelfs een Bosuilenkast waar al vele jaren een Gekraagde in heeft gebroed. Helaas dit jaar niet maar het is wel een constante vogelsoort, die zich ook veelvuldig laat horen langs de heideranden van het gebied. Ieder jaar heb ik twee legsels van 6 of 7 eieren en zo ook dit jaar.

Tenslotte de Bonte vliegenvangers. Een mooie soort met een geweldig uithoudingsvermogen. Ieder jaar na het broeden naar westelijk Afrika vliegen, daar lekker overwinteren en dan in het voorjaar de Sahara weer over en dan maar afwachten of je favoriete kast nog vrij is. Soms is dat zo, maar ze moeten er ook wel eens voor vechten. Soms tot de dood aan toe. Maar er zijn ook overwinnaars. Een bezette kast van de Koolmees nemen ze gewoon over. Ze kunnen er wat van. Door het ringen kun je soms mooie bijzonderheden tegen komen. Een jonge pul die ik vorig jaar geringd heb, lig nu helaas dood in een Koolmeeskast.

Een jaar geleefd, meer dan 5000 kilometer gevlogen en dan je dood vinden omdat je een verkeerde kast hebt uitgekozen, terwijl 100 meter verder een niet bezette kast hangt.

Van vijf broedende vogels kan ik de ring aflezen: twee zijn op 27 mei 2022 geringd en dan in het zelfde gebied terug keren. Hoe plaatsgetrouw kun je zijn. De kampioen is een vrouwtje dat 4 jaar geleden in dit gebied is geringd. U mag zelf uitrekenen hoeveel kilometer die al gevlogen heeft!

De resultaten van de Vliegenvanger zijn vergelijkbaar met vorig jaar en eigenlijk ook voorliggende jaren: 96 pullen uit 18 kasten. Vorig jaar waren dat 94 pullen uit 17 kasten.

Trouwe lezers van dit verslag weten dat ik meerdere keren heb geschreven over de Koolmees in kastnummer 18. Altijd een nest maken, altijd in de kast aanwezig om te ‘broeden’, maar op geen enkel ei. Dit jaar dacht deze Koolmees mij te slim af te zijn maar ik had haar door. Zij dacht: ik ga verhuizen naar nummer 19, waar ik rustig mijn gang kan gaan. Maar ook hier precies hetzelfde gedrag. Iedere controleronde verwijderde ik het nestmateriaal. Iedere keer bouwde zij weer een nest. Wat gaat ze volgend jaar doen?

Frans Deuring

Gierzwaluwen onder dakpannen?

Gierzwaluwen zijn holtebroeders. Zij bouwen hun nesten achter kieren in muren, gootbetimmeringen en wijkende dakpannen. Bovendien maken ze dankbaar gebruik van inbouw-neststenen en speciale nestkasten. Tot enkele jaren geleden adviseerden vogelbeschermers om dakpannen te plaatsen die via een huijfe van een invliegopening zijn voorzien (foto 1). Op die manier zouden gierzwaluwen ook onder dakpannen kunnen broeden. Dat advies is sinds kort nadrukkelijk ingetrokken omdat het onder dakpannen in de loop van de zomer meer dan 50 graden kan worden (BIJ12, 2023). Gierzwaluwen missen het vermogen om bij aankomst in het vroege voorjaar te voorvoelen dat dat soort holtes te heet worden om eitjes en jongen te laten overleven. Dat leidt tot legsels die ten dode zijn opgeschreven. Uit de krant kennen we allemaal de verhalen van Spaanse Gierzwaluwkuikens die hun nesten tijdens hittegolven voortijdig verlaten en dan op straat vallen.

Toch broeden bij mij thuis al negen jaar op rij (2015-2023) Gierzwaluwen met succes in nesten die via dakpannen met zo’n huijfe toegankelijk zijn. Ik ben daar zo zeker van omdat ik ieder nest via camera’s kan volgen. Wellicht is dat succes toe te schrijven aan het feit dat ze bij mij niet tussen de pannen en houten dakbeschot hoeven te broeden, maar in nestkastjes achter het dakbeschot op de zolder (foto 2). Bovendien is het dak niet op het zuiden maar op het oosten gericht.

© Foto 1: invliegopeningen voor Gierzwaluwen (foto: Jaap Schröder).

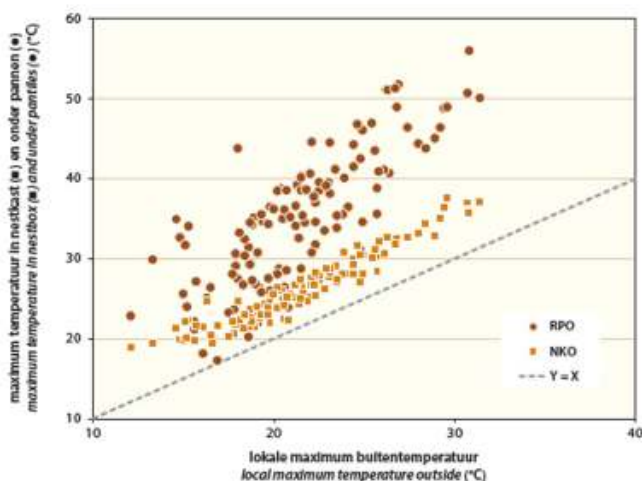
Dat gaf mij aanleiding om de temperaturen afgelopen zomer eens nauwkeurig te volgen. Ik kocht daarvoor op internet temperatuurloggers die ieder uur, maanden aanéén, de temperatuur registreren. De loggers werken op een knoopbatterij en zijn niet groter dan twee luciferdoosjes. Aan het eind van het seizoen steek je ze in een USB-poort van de PC waarna ze een kant en klare tabel en grafiek uitspugen.

© Foto 2: Gierzwaluwkasten achter het dakbeschot (foto: Jaap Schröder).

De gevolgde proefopzet en de uitkomsten worden binnenkort in detail gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift *Limosa* (Schröder, 2024). De metingen bevestigden dat het direct onder de pannen veel heter wordt (tot 57 graden) dan in de zoldernestkastjes (daar tot 38 graden). In de nestkast blijft de temperatuur zodoende een veilig eind onder wat de literatuur als lichaamstemperatuur van Gierzwaluwen noemt (42 graden). Het verschil met de buitentemperatuur nam onder de dakpannen toe naarmate de buitentemperatuur hoger was, terwijl het temperatuurverschil tussen nestkast en buitentemperatuur min of meer constant was (figuur 1). Direct onder de dakpannen bleek het verschil met de buitentemperatuur mede bepaald door het aantal uren zonneschijn maar in de zoldernestkast niet. Mijn conclusie is dat dakpannen met een huifje echt geen categorische afwijzing verdienen mits je ze maar uitvoert in combinatie met een inpannige nestkast. Dat kan helpen om bestaande nesten onder dakpannen na een dakrenovatie te behouden en de overlevingskansen van jonge gierzwaluwen daarbij flink te vergroten.

© Figuur 1: verband tussen de dagelijkse maximum buitentemperatuur onder rode dakpannen op het oosten (RPO) en in een zoldernestkast in Harderwijk (NKO) - 1 mei-31 augustus 2023 (grafiek *Limosa* 97: 26-33).

Ik heb de metingen ook gebruikt om een formule op te stellen die het verband aangeeft tussen de buitentemperatuur enerzijds en de temperatuur in een nestkast anderzijds. Met die formule kan je berekenen dat het in de nestkast bij een buitentemperatuur van 32 graden gemiddeld niet warmer wordt dan 37 graden. Bij 35 graden loopt de nesttemperatuur echter op naar gemiddeld 40 graden en bij 38 graden zelf naar 43 graden. De veiligheid van zo'n zoldernestkast staat of valt dus met de weersextremen die ons in de nabije toekomst te wachten staan. Die slag om de arm geldt overigens ook voor nestkasten in of op muren op het oosten (Hoekstra et al., 2022), terwijl vogelbeschermers die windrichting vooralsnog als veilige nestplek aanmerken. Nesten op het westen en zuiden zijn ook bij de huidige temperaturen al kansloos. Beperk het aanbrengen van nestvoorzieningen in en op gevels daarom tot het noorden.

Jaap Schröder

© Giertjes boven de Harderwijkse binnenstad (foto: archief VBW).

Referenties:

- * *BIJ12*, 2023. Kennisdocument Gierzwaluw 2.0, 63 pp. <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2023/07/Kennisdocument-Gierzwaluw-2.0-juli-2023.pdf>
- * Hoekstra, J., F. van der Lelie & J.J. Schröder, 2023. *Temperatuur in inbouw-nestkasten voor Gierzwaluwen. Limosa* 96: 72-81.
- * Schröder, J.J., 2024. *Temperatuur in gierzwaluwnesten achter een pannendak. Limosa* 97: 26-33.

Vogeltrip naar het Peenedal

Al een reeks van jaren onderneemt een vogelvriendenclubje binnen onze vereniging een voorjaarsstrip naar een streek in Europa waar ze een week lang van 's morgens vroeg tot in de avonduren vogels kijken. Vorig jaar was het reisdoel Gartow aan de Elbe, ruwweg het deel van de rivier waar deze in DDR-tijd de grens vormde tussen Oost en West. In alle opzichten was dit een trip die de vijf deelnemers zich altijd zullen herinneren. Dik Bos heeft in Anser nr. 3 van 2022 verslag gedaan van deze heerlijke dagen.

Een jaar later bij het plannen van een volgende trip denk je terug aan de belevenissen en waarnemingen aan de Elbe. Het idee borrelt op voor een reprise van deze trip, maar je realiseert je ook dat het een volgende keer zo maar anders kan uitpakken. Niet het fraaie weer, niet de luchtshows van Zee- en Visarenden en Rode wouwen, niet de Ortolanen en Draaihalzen. Een herhaling van de trip zou voortdurend vergeleken worden met die van vorig jaar. Gelukkig zijn er meer leden van onze vereniging met een voorkeur voor natuurgebieden achter het voormalige IJzeren Gordijn. In 2017 maakte Adrie Hottinga met een groepje vogelmatten van de KNNV Epe-Heerde een trip naar het Peenedal in Mecklenburg-Vorpommern. Van deze 6-daagse trip maakte Adrie – zoals van hem bekend – een zeer uitgebreid verslag, dat ik voor dit artikel veelvuldig heb geraadpleegd wat betreft de algemene kenmerken van deze streek. Andere tips kreeg ik van Wim Smit, die samen met Ank en zoon Ard meermalen deze uithoek van de voormalige DDR heeft bezocht en dus nauwkeurig kon aangeven waar het goed vogelen is.

In 2011 is het Naturpark Flusslandschaft Peenetal opgericht. Vraag een willekeurig iemand of hij/zij deze streek kent en er zal waarschijnlijk een ontkennend antwoord volgen. Vogelaars die in hun schooljaren bij de geschiedenisles goed hebben opgelet zullen zich de naam Peenemünde herinneren. Eind jaren '30 en in de eerste oorlogsjaren ontwikkelden hier de nazi's de V1 en de V2, ballistische raketten waarmee Hitler Londen bestookte. Peenemünde is ook de plek waar het riviertje de Peene in de Oostzee uitmondt en haar oorsprong heeft in de Kumerowersee, grofweg 100 km westwaarts. Dit grote meer met een oppervlakte van 3255 ha is ook de locatie waar het

drietal vogelaars (Jaap Schröder, Louw den Besten en ondergetekende) in de middag van 1 mei 2023 een eerste lange stop neemt om de waarnemingenlijst te starten. Na Lübeck – alwaar onze 1e Rode wouw -, Wismar en Rostock gepasseerd te zijn nemen we op Autobahn 20 de afslag Gnoien/Dargun en bereiken we na enige tijd de noordwest-oever van het meer bij het buurtschap Kützerhof. Het noordelijke en ondiepe deel van het meer heet hier Grosse Rosinmoor, qua beeld een beetje vergelijkbaar met de moeraslanden van de Wieden. Een kaarsrechte verharde weg en voor auto's toegankelijk loopt 2 km lang door het gebied om te eindigen bij een watersportcentrum en een uitkijktoren. Boven en op het met waterplanten begroeide water is het een drukte van belang met allerlei soorten vogels, waaronder Geoarde futen en voorbij trek-kende Kraanvogels en enkele Rode wouwen. De meeste aandacht trekken drie Visarenden die dicht voor de uitkijktoren stootduikend hun prooi proberen te verschalken.

Na enige tijd vervolgen we de reis via de provinciale weg 110 richting ons verblijf in het gehucht Liepen, liggend aan de zuidelijke hoge rand van het Peenedal. Het is wel flink zoeken naar ons verblijf aangezien een flink deel van de 110 afgesloten is i.v.m. wegwerkzaamheden. Ook de navigatie is het spoor bijster en dirigeert ons door meerdere dorpjes en gehuchten waar kinderkopjes nog steeds de verharding van de dorpsstraat vormen. Net buiten het dorp Krien loopt de weg over een verhoging in het landschap. We stoppen een moment om het lager gelegen landschap met uitbundig bloeiende sleedoornheggen te fotograferen. Eind april en begin mei stofferen deze houtwallen en de bloeiende fruitbomen langs wegen, de 'Obstalleen', op een aangename manier het landschap. Natuurlijk scannen we en passant de omgeving op vogels. We noteren Grauwe klauwier (behoorlijk vroeg op 1 mei), Gele kwikstaart, Europese kanarie en Kraanvogel.

Uiteindelijk arriveren we bij de voormalige boerderij waar we voor vier dagen onze intrek nemen. Naast het erf laat een Nachtegaal zich horen en vanuit het moeras snort onophoudelijk de Snor. Het erf grenst aan een weiland bij een kreek die na enkele honderden meters uitkomt in de Peene bij een fors plankier, kennelijk bestemd voor kano-huurders en vissers. 's Avonds lopen we langs de kreek naar de rivier en genieten van alle natuurgeluiden: Bosrietzanger, Snor, duikelende Watersnip met het kenmerkende mekkerende geluid, Rietzanger en Rietgors, Sprinkhaanzanger en in volume gaat een Boomkikker luidruchtig over deze mengelmoes aan vogelgeluiden heen.

De volgende morgen ben ik vroeg op. De eigenaresse van het vakantieverblijf had ons op een door de EU gefinancierd houten wandelplankier gewezen dat jaren geleden was aangelegd op de grens van het weiland en het moerasbos.

Vanuit het in ochtendnevel gehulde rietmoeras klinken de bekende soorten en daar waar het meer wilgen- en populierbos wordt hoor ik Koekoek, Groene en Zwarte specht, meerdere Nachtegalen, Gekraagde roodstaart, Fluiter en Raaf. Boven het verruigde weiland jubelt een Veldleeuwerik en op paaltjes zitten Grauwe gorzen en een Paapje. Een Visarend vliegt over en zie ik verderop landen bij het nest in een hoge populier. Vanuit het moerasbos klinkt onmiskenbaar de roep van een Draaihals. Bij een hellingbos stopt abrupt het houten plankier. Kennelijk was destijds de subsidie op. Er is zoiets als een pad, dat omzoomd wordt met Gele anemoon. Ik zie Wijngaardslakken en een Bleke schubwortel, een zeldzame bladgroenloze parasiet uit de familie van bremrapen.

Na het ontbijt rijden we naar het plaatsje Görke, een paar kilometer westelijk van de stad Anklam gelegen. Hier gaan we te voet over een wandel/fietspad dat langs het stroomgebied van de Peene naar de stad voert. Groepen Kraanvogels rusten in het ondiepe water, een Zeearend met vis wordt belaagd door een Bonte kraai, Zwarte en Gekraagde roodstaart, Geelgors, vrouwtje Bruine kiek plus de gebruikelijke soorten. Op het pad kruipen oliekevers. Weer terug bij het begin van de route eten we een broodje in de berm bij een boerderij, begeleid door een vrolijk gekwetter van de Huiszwaluwenkolonie aan een schuur. Een oudere man komt aangefietst en stopt bij ons, verlegen om een praatje. Hij is trots op z'n nieuwe e-bike en maakt dagelijks een tocht vanuit z'n woonplaats Anklam. Op mijn vraag wat het bereik is van de accu, antwoordt hij dat dat 130 km is, maar zijn actieradius is niet meer dan 60 km: "Sonst zieht mann die Arschkarte".

Na de lunch zetten we koers richting polder Menzlin, precies aan de andere kant van de Peene ten noordwesten van Anklam. Al slenterend komen we bij de Wikinger Steingraber, een vindplaats van vroegere bewoning gelegen op een verhoging – de Tannenberg – in het landschap, vanwaar je een prachtig uitzicht over het Peenedal hebt. Zo'n 900 jaar na Christus was dit gebied vanwege de gunstige ligging aan de Peene en de monding van de rivier een belangrijke handelsregio. Tijdens opgravingen tussen 1965 en 1969 werd het grafveld in het 'Altes Lager' op de Peeneberg onderzocht. De daarbij ontdekte acht prehistorische graven in scheepsvorm en elf steenformaties van hunebedgrootte zijn van Scandinavische oorsprong en uniek voor het zuidelijke Oostzeegebied. Het grafveld beslaat een oppervlakte van drie hectare en was bedekt door zand dat verstoven is uit de rivierbedding. In de graven zijn restanten gevonden van gebruiksvoorwerpen die wijzen naar Slavische stammen en Scandinaviërs. Wonderlijk genoeg duiden de grafstenen op vrouwengraven, mannen-graven werden nog niet ontdekt.

© Buidelmees, in een wilg foeragerend op rupsjes.

Er is een wandeling te maken van 6,5 km rondom het nabijgelegen meer, die we deels gedaan hebben aan de noordzijde. Aan de zuidzijde grenst het water aan de polder Menzlin, die door de meerjarige ontwatering en het intensieve landbouwgebruik zeer sterk is ingeklonken. Deze polder ligt nu deels meer dan een halve meter onder het gemiddelde waterpeil van de Peene. In het kader van het natuurontwikkelingsproject in het Peenedal is de polder in 1999/2000 volledig vernat en is de landbouw ingewisseld voor natuurdoelen. Door de vernatting zijn de bossen voor een groot deel afgestorven en de voormalig intensief gebruikte veengraslanden staan onder water. We lopen over een dijkje tot aan een vogelhut. We noteren o.a. Roerdomp, Bosrietzanger, Braamsluiper, Goudvink, Grauwe gors en Baardman. In een wilgenstruik speurt een paartje Buidelmezen naar rupsjes.

De dorpenweg volgend rijden we het gehucht Quilow binnen, een groene oase in het omringende landbouwgebied. We parkeren bij het imposante witgepleisterde

© Invallende Kraanvogel(s) langs de oever van de Peene.

waterslot, tezamen met bijgebouwen en een biologische veehouderij de erfenis wat ooit ruim 400 jaar een landgoed was. Zoals zoveel landhuizen en bezittingen van de bourgeoisie zijn de gebouwen in de DDR-tijd volledig verwaarloosd en leeggeroofd. Het slot en bijgebouwen zijn in 2020 gerestaureerd en functioneert nu als groepsaccommodatie. Het kasteelbos is een vochtig loofbos op leem en nodigt uit voor een wandeling. We zien Zwarte specht en Zwarte wouw, Goudhaan en Vuurgoudhaan, Fluiters, Zwarte en Gekraagde roodstaart en weer terug bij de schuren van het landgoed zien we Europese kanaries in hoge thuja's. 's Avonds in de schemer weer naar het plankier aan de Peene gewandeld. Geen enkel mechanisch geluid, alleen maar natuur om ons heen, gelukkig zonder muggen. Vleermuizen scherpen om ons heen, een klap op het water van een bever.

De volgende dag staat een bezoek aan de Anklamer Stadtbruch – of Torfmoor – op het programma. Het Anklamer Stadtbruch is een bijzondere polder die is ontstaan na enkele dijkdoorbraken in de vorige eeuw. Het gebied ligt ten zuidoosten van de stad Anklam nabij de monding van de Peene in de Peenestrom. Het gebied beslaat een totale oppervlakte van ca. 2000 ha. Vanaf de 17e eeuw werd hier op grote schaal turf gestoken. De turfwinning ging ook verder nadat in 1932 het hele gebied door dijken werd afgesloten en er twee bemalingsinstallaties werden gebouwd om de ontwatering op gang te brengen. Door deze ontwatering en de oxidatie van het veen zakte het maaiveld tot onder de aangrenzende zeespiegel. Met fatale gevolgen bleek later toen tijdens een zware storm in 1955 op enkele plaatsen de dijken het begaven en het veengebied onder water liep. Zo'n 2000 hectare kwam onder het brakke Oostzeewater te staan. Veertig jaar later zorgde een stormvloed op 4 november 1995 ervoor dat de dijk opnieuw brak en de Anklamer Stadtbruch vervolgens permanent onder water kwam te staan. De toenmalige overheid besloot namelijk de dijken niet te herstellen en het water niet weg te pompen.

In de natte polder staan honderden dode bomen die destijds verdronken zijn en de dode staketsels geven een sinister beeld. Het is een polder die wordt gevoed met een mix van grondwater, instromend beekwater, regenwater en

© Een met maretakken vergroeide boom nabij een fraaie uitkijkhut.

overstromingswater uit de Oderhaff. In de dode verdrinken bomen zitten grote aantallen broedende Aalscholvers en de kolossale nesten van Zeearenden zijn niet te missen. Stichting NABU – de Duitse Natuurbescherming - heeft eind 2018 1360 hectare van deze voor natuurbehoud waardevolle wildernis verworven van de stad Anklam. Op deze manier kon de NABU het unieke gebied beschermen tegen nieuwe economische belangen.

Om het gebied te verkennen rijden we door extensief beheerde graslanden en ruigtes naar het vissersdorpje Kamp, gelegen aan de Peenestrom. Vanaf hier kun je te voet of met de fiets met het veer naar de overkant, het schiereiland Usedom. We lopen over het tracé van een spoorbaan, in DDR-tijden gebruikt voor een lokaal treintje. Het is niet bepaald een aangenaam wandelen want het dijkje bestaat uit rolstenen van een flink formaat. Verder bestaat het omliggende landschap uit veel water, waterplanten en vooral veel riet met vanzelfsprekend veel watervogels. Aan de einder vele dode bomen die de hoge waterstand niet overleefden na de dijkbreuken in de vorige eeuw. Ook de bomen op de dijk hadden het moeilijk door bevers die het hier best naar hun zin leken te hebben. Zelfs forse essen met een stamdoorsnede van 30 à 40 cm waren hier door de knagers geveld. Dit zien we trouwens overal in deze streek. Oude bomen die het behoud waard zijn dienen met gaas te worden bekleed. Het is een fraaie dag en de straffe noordenwind van vorige dagen is wat afgenomen. De wind heeft wel als plezierig effect het totaal ontbreken van muggen. Boven de dode bomen cirkelen twee Zeearenden, we zien drie Steltkluten, Putters, Witgat, Wilde zwaan, Bergeend en in het bosdeel tegen het dorp aan Braamsluiper en Fluiter. Voor een verkenning van de zuidzijde van het Torfmoor rijden we naar Bugewitz, een prettig ogend dorpje ver van de bewoonde wereld. In het gewas naast een fraaie oude laan die naar het dorp leidt, poseert een Paapje. Over een geasfalteerde weg gaan we vanaf het slaperige dorpje te voet verder. Links van ons extensief weidegebied, rechts rietvelden en moeras. In het weiland en in de struiken langs de sloot zien we Gele kwikstaart, Roodborsttapuit en

Bosrietzanger. We lopen een paar kilometer tot aan de uitkijktoren, waaruit je een geweldig uitzicht hebt op het moeras. Onder het dak broeden Boerenzwaluwen en we noteren o.a. Bergeend, Waterral, Baardman en Wintertaling.

Voor dag 4 hebben we de bosrijke en drogere gebieden rond de nederzettingen Klotzow en Jamitzow in petto. Dit is grofweg de streek ten noordoosten van Anklam. Via Murchin en Pinnow bereiken we het idyllisch gelegen dorpje Klotzow, gelegen op een hoogte aan de Peenestrom. In het verruigde grasland laat een Grauwe gors zijn monotone rinkelende liedje horen en een mannetje Grauwe kiekendief vliegt over. We lopen een soort van pier af die uitkomt bij een desolaat industriehaventje. Twee damherten schrikken van onze aanwezigheid en benen weg door de rietkraag. Naast al eerder genoemde soorten zien we Groenpootruiters en Visdieven.

© Grote karekiet, uit volle borst zingend in het riet nabij Jamitzow.

We rijden door het bos verder naar een slaperig Jamitzow en we passeren een grote Fladderiep of Steeliep (*Ulmus laevis*) met een holte waar je bijna rechtop in kunt staan. Deze holle 'Ulme' in Klotzow zou 350 – 500 jaar oud zijn. Alle nog aanwezige eeuwenoude iepen zijn 'Denkmalen' en op de stam bevindt zich een schildje. Zowel in Mecklenburg-Vorpommern als in Niedersachsen worden monumentale bomen beschermd en voorzien van een schildje, waardoor ze de status 'Naturdenkmal' hebben. Voorbij Jamitzow parkeren we de auto aan de bosrand en wandelen we naar de kust. Het pad is ook hier omzoomd met hoogopgaande bloeiende sleedoornhagen, een lust voor het oog. Een koffiestop in een uitzichttoren en we noteren Raaf, Geelgors, Roek, Putter en Rode wouw. Een mannetje Zomertaling valt in in een weidebeek en vanuit de rietkraag horen we het harde gekras van een Grote karekiet, de eerste deze week. Een tijdje later rijden we via een bosweggetje door naar het gehucht Buggenhagen. Voorbij de bebouwing wordt het pad steeds slechter met diepe sporen en mul zand, waarop we veiligheidshalve besluiten te keren.

Onverantwoord crosswerk met de auto over onbegaanbare bospaden hebben we lang geleden voor het laatst gedaan in de Müritz-regio, niet nog een keer. Ondertussen hebben we wel Fluitter, Grauwe gors en een paartje Grauwe klauwier in een struik genoteerd.

Eenmaal weer terug op de provinciale weg stoppen we bij het buurtschap Johannishof, enkele kilometers onder Pinnow. Na een droger agrarisch deel eindigt het boerenpad in de Murchiner Wiessen, een plasdras gebied waar we vanuit een vogelhut de waarnemingenlijst aanvullen met Krakeend, Grote zilverreiger, Oeverloper, Kempshaan, een paartje Pijlstaart en Tafeleend, Kuifeend en circa 40 Geoorde futen. Er jagen twee Zeearenden boven de plas en we horen de tweede Grote karekiet van deze week.

De volgende dag zit ons verblijf in het Peenedal er op en de trip samenvattend het volgende:

1. Diverse interessante en toegankelijke vogelgebieden op korte afstand van elkaar;
2. Door de aard van de natuurgebieden vooral waarnemingen van water- riet- en moerasvogels;
3. Overduidelijke aanwezigheid van een grote populatie bevers;

4. Beste bezoektijd is naar onze mening rond 1 mei, want a) het monotone akkerlandschap buiten het stroomgebied van de Peene wordt in die periode aanzienlijk opgefleurd door slingers bloeiende sleedoorn en b) rond die datum is het gebied nog gevrijwaard van steekmuggen.

Roel Pannekoek

(tekst & foto's)

Bronnen:

* *Wagner, Christian und Christoph Moning. 2009. Vögel beobachten in Ostdeutschland. Die besten Beobachtungsgebiete zwischen Rügen und Thüringerwald. Kosmos-Naturführer) (Deutsch) Paperback (Perfect) NABU. 2009.*

* *Reisverslag KNNV Epe-Heerde, 2017: <https://lepe-heerde.knnv.nl/wp-content/uploads/sites/8/2021/11/2017-Vogelreis-Peenedal-Vogelwerkgroep-Epe-Heerde.pdf>*

Kaart:

* *O.a. USEDOM mit Boddenküste 1: 75.000 - uitg. Nordland.*

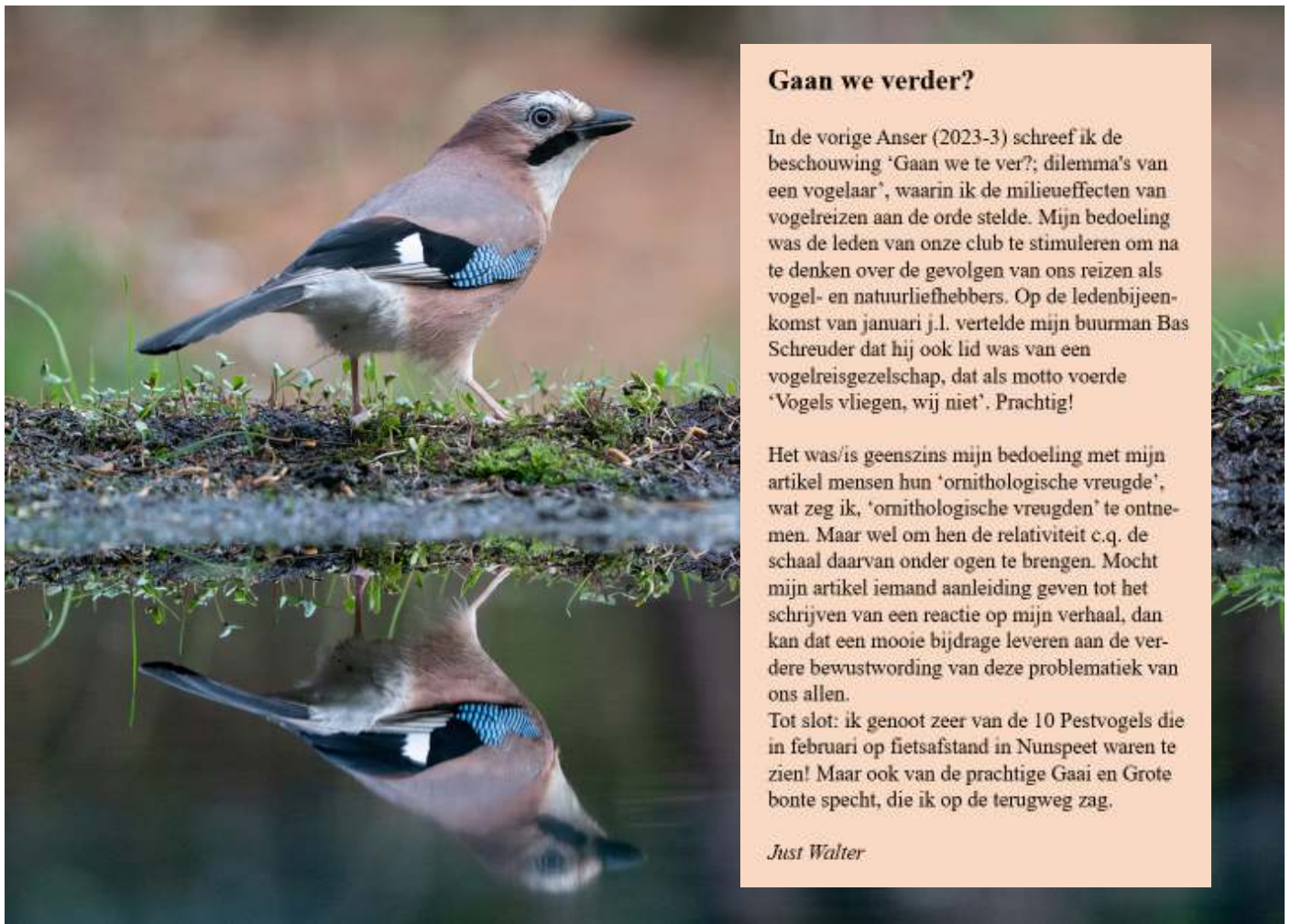
Gaan we verder?

In de vorige Anser (2023-3) schreef ik de beschouwing 'Gaan we te ver?; dilemma's van een vogelaar', waarin ik de milieueffecten van vogelreizen aan de orde stelde. Mijn bedoeling was de leden van onze club te stimuleren om na te denken over de gevolgen van ons reizen als vogel- en natuurliefhebbers. Op de ledenbijeenkomst van januari j.l. vertelde mijn buurman Bas Schreuder dat hij ook lid was van een vogelreisgezelschap, dat als motto voerde 'Vogels vliegen, wij niet'. Prachtig!

Het was/is geenszins mijn bedoeling met mijn artikel mensen hun 'ornithologische vreugde', wat zeg ik, 'ornithologische vreugden' te ontnemen. Maar wel om hen de relativiteit c.q. de schaal daarvan onder ogen te brengen. Mocht mijn artikel iemand aanleiding geven tot het schrijven van een reactie op mijn verhaal, dan kan dat een mooie bijdrage leveren aan de verdere bewustwording van deze problematiek van ons allen.

Tot slot: ik genoot zeer van de 10 Pestvogels die in februari op fietsafstand in Nunspeet waren te zien! Maar ook van de prachtige Gaai en Grote bonte specht, die ik op de terugweg zag.

Just Walter

© Moeten vogelaars, net als deze Gaai, wat vaker in de spiegel kijken over hun eigen gedrag...? (foto: Alex & Annette Hagenbeek).

Wandeling over de Noorderheide

Op zaterdag 18 november 2023 ging ik maar weer eens kijken op de Noorderheide, dat tussen Elspeet en Vierhouten ligt. Het gebied is vlak naast het landgoed gelegen dat in 1920 door de bekende familie van Beuningen is aangekocht. In de dertiger jaren is daar vervolgens een grote villa gebouwd.

De weersvooruitzichten waren die zaterdag allesbehalve goed te noemen; in de loop van de ochtend zou het namelijk flink gaan regenen. Toch maar de stoute schoenen aange trokken in de hoop weer mooie vogelsoorten tegen te komen. Bij het verlaten van de auto op het parkeerplaatsje, werd ik meteen al verrast door een roepende Zwarte specht. Dit smaakte naar meer en ik was benieuwd wat ik die ochtend verder nog op de Noorderheide aan zou treffen. Het gebied leent zich namelijk erg goed voor mooie en verrassende soorten. Op het eerste stuk vanaf het parkeerplaatsje trof ik een groepje Kuifmezen aan, hoog in een dennenboom. Even verderop kwamen er twee Kruisbekken overvliegen, hetgeen erg lastig was om die te fotograferen. Onderweg riepen allerlei vogelsoorten, zoals Goudhaan, Vuurgoudhaan, Boomklever, Winterkoning, Gaai, Glanskop en Grote bonte specht. Nadat ik een Kramsvogel had zien overvliegen, hoorde ik in de verte het zware geluid van een Raaf.

In de buurt van het verste punt van mijn route, een wat kleiner heideveld, was de dag ervoor een Klapetekster gemeld. Daardoor gewaarschuwd, ging ik met de kijker maar eens goed zoeken. En warempel, daar zat ie: helemaal achterin het heideveld, bovenin een dennenboom. Wat een geweldig mooie waarneming!

Op de terugweg door het bos trof ik nog een badderende Kuifmees aan; deze liet zich goed bekijken en fotograferen. Weer op de grote heide aangekomen kwam er ineens een mooie Raaf overvliegen. Wat een prachtige vogels zijn dit toch.

Terug op het parkeerplaatsje, hoorde ik het gelach van een Groene specht, hetgeen een mooie afsluiting was van mijn wandeling over de Noorderheide.

Ik kan iedereen deze bestemming van harte aanbevelen, omdat er het hele jaar door mooie vogels te zien en te horen zijn.

André Jansen

© Jan Nijendijk.

Jaaroverzicht 2023

zeldzame vogels in onze regio

© Zwarte ibis bij Zeewolde (foto: Jaap Dennee).

In 2023 zijn er 267 soorten gemeld in onze regio, dit zijn er vijf meer dan in 2022. Drie van deze soorten zijn voor het eerst gemeld, van één van de drie werd er bewijs geleverd. Dit ging om een Ringsnavelmeeuw.

Hier zit ook meteen een erg interessant verhaal aan vast. Deze specifieke vogel pendelt al enkele jaren door Europa. Hij overwintert in België en overzomert in Polen of oostelijker, tot in de Oekraïne. In zijn nieuwe broedgebied is hij geringd en later is het onderzoekers zelfs gelukt om hem te vangen en te voorzien van een gps-tracker. Hierdoor was het voor vogelaars bekend dat hij op een gegeven moment in Nederland was en hij bleek zelfs een paar dagen in de omgeving van Nijkerk te bivakkeren (zie ook vorige Anser). Naast deze Ringsnavelmeeuw waren er nog enkele zeer zeldzame soorten voor het eerst, of sinds vele jaren, weer eens twitchbaar voor vogelaars. Dit ging o.a. om Terekruiter, Rosse franjepoot, Gestreepte strandloper, Grauwe gors en Ralreiger. Kortom, er was weer genoeg te beleven voor de vogelaars in onze omgeving.

Van de **Rotgans** zijn er drie individuen gevonden: in het Reevediep, bij Zalk en in de Polder Arkemheen. Zoals eigenlijk ieder jaar wel, was ook dit jaar de **Roodhalsgans** algemener dan de eerstgenoemde Rotgans. Op verschillende bekende plekken werden ze weer gevonden in grote groepen Brand- en/of Kolganzen. De meest opvallende waarneming was wel een familiegroepje van vier stuks, in november bij Polder Arkemheen. De bekende **Sneeuwganzen** was weer regelmatig te vinden bij Terwolde.

Witoogeenden waren weer in kleine aantallen te vinden bij de Randmeren, met name in de maanden oktober en november. Een opvallende verschijning was een vrouwtje Witoogend in augustus in een klein vennetje op de Ermelosche heide.

Afgelopen jaren zijn we redelijk verwend en gewend geraakt aan de aanwezigheid van **Kleine toppers**, met al meerdere jaren achter elkaar verschillende individuen. Dit jaar is het bij één exemplaar gebleven. Deze werd gevonden op 19

september in de Delta Schuitenbeek en was maar één dag aanwezig. **Grote zee-eenden** werden gezien op het Vossemeer, Drontermeer, Wolderwijd en het Nijkerkernauw. Vaak waren dit eenlingen of duo's. Bij het Nijkerkernauw zat een tijdje zelfs een groepje van zeven exemplaren. In november zat er voor ruim twee weken lang een tweetal **Zwarte zee-eenden** op de Bolwerksplas. In de eerste helft van januari was er een vrouwtje **IJseend** te vinden op het Veluwemeer. **Middelste zaagbek** is een soort die de laatste jaren wat algemener is geworden in onze wateren. Bij alle meren die deel uitmaken van de Randmeren zijn wel Middelste zaagbekken gevonden, tot zes bij elkaar. Opvallend was een groepje van vier stuks bij recreatiegebied Zeumeren, langs de zuidelijke regiogrens. De meeste waarnemingen komen uit de wintermaanden, maar zelfs in april en mei werden ze nog waargenomen.

Patrijzen werden dit jaar weer iets vaker gevonden, met name langs de oostkant van de regio. Hopelijk een positieve trend voor deze kenmerkende akkersoort. Een andere soort die hard achteruit is gegaan is de **Zomertortel**. De enige betrouwbare plek bij ons is het Horsterwold, met nog maar enkele exemplaren.

Porseleinhoentjes lieten zich weer van hun beste kant zien in september. Bij het Reevediep en Polder Arkemheen waren enkele vogels te zien, foeragerend op slikrandjes. Op 25 april werd er een **Klein waterhoen** op de foto gezet bij Delta Schuitenbeek, maar helaas bleef het bij een eenmans-waarneming.

Er werden ook weer enkele **Steltkluten** gevonden in het voorjaar. Vanaf de laatste week van april konden we genieten van deze sierlijke steltloper. Bij het Reevediep, Harderbroek en Polder Arkemheen werden er tot zes vogels geteld. Het lijkt er niet op dat ze tot broeden zijn gekomen. Van de steeds zeldzamer wordende **Strandplevier** werden twee exemplaren gezien. In het voorjaar zagen enkele vogelaars een exemplaar bij het Wolderwijd, optrekkend met wat Bontbekplevieren. In het najaar zat er korte tijd een vogel in het Reevediep. Bij Hattem werd op 1 september een **Morinelplevier** op de foto gezet.

Eind april zat er een prachtige zomerkleed **Rosse grutto** in Polder Arkemheen. In het najaar werden er van deze kustsoort ook enkele vogels gevonden: bij Harderbroek zaten er twee en in het Reevediep werd er eentje gezien. Op 2 oktober werd er bij Harderbroek een jonge **Gestreepte strandloper** ontdekt en deze heeft daar ruim een week gezeten. Dit was de eerste in onze regio sinds 2016. Op de laatste dag van mei zat er een **Terekrutter** bij het Reevediep. Deze bleef in totaal drie dagen in het gebied en werd bezocht door bijna 200 vogelaars. Dit was de eerste keer in 10 jaar dat er een Terekrutter werd gevonden in onze regio. In juli zat er drie dagen lang een **Grauwe franjepoot** in het Harderbroek. Een paar maanden later, in oktober, werd er bij het plasdrasgebiedje langs de Kleine Woldweg een **Rosse franjepoot** gevonden. Deze heeft daar enkele dagen gezeten. Grauwe franjepoten worden de laatste jaren wat vaker aangetroffen bij ons in de regio, maar voor de Rosse franjepoot was het de eerste twitchbare sinds 2001.

De bekende **Ringsnavelmeeuw** deed van 16 maart t/m 18 maart onze regio aan tijdens zijn reis vanuit zijn overwinteringsgebied in België naar oostelijker oorden om daar wellicht tot broeden te komen. Deze dagen was de vogel, Kajzerka genaamd, te vinden in de omgeving van Nijkerk. Op het moment van schrijven (15-03) zit hij nog in België, zijn route is te vinden wanneer je Google zoekt naar 'Ring billed Gull Kajzerka'.

In het voorjaar werden er enkele zeldzame sterntjes gevonden. Allereerst een **Dwergstern**, deze werd op een ochtend eind april langstrekkend gezien tijdens het trektellen bij het Nijkerkernauw. Deze werd later op de dag teruggevonden nabij de brug van Elburg. In een groep Visdieven aldaar vond een vogelaar ook twee **Noordse sterns**. Een tweetal **Witwangsterns** waren enkele dagen ter plaatse bij het Reevediep. In augustus werd er maar liefst op twee plekken een **Kleinste jager** opgepikt, bij de Bolwerksplas (t.h.v. Deventer) en bij het stoomgemaal van Polder Arkemheen. Er werden dit jaar één **Roodkeelduiker** en twee **IJsduikers** gevonden. Beide soorten werden aangetroffen op het Veluwemeer en de tweede IJsduiker werd op het Wolderwijd gevonden.

Zwarte ooievaars werden met enige regelmaat tijdens zowel de voor- als najaarstrek opgemerkt boven onze regio. In de zomer werd er enkele keren een vogel in de omgeving van Staverden gezien. In het najaar was een jonge vogel enkele weken aanwezig in de Polder Oosterwolde.

Van de **Zwarte ibis** werden er enkele vogels gezien. In de winter werd er eentje gevonden in Polder Arkemheen en in het voorjaar vloog er eentje over bij Polder Oostermheen. Niet veel later werd er een groepje van vier ontdekt bij

© Stormmeeuw (l) en Ringsnavelmeeuw (foto: Jaap Denée).

Zeewolde. Deze trokken veel bekijks van fotografen en vogelaars en waren een paar dagen aanwezig. Bij Delta Schuitendijk zaten deze zomer weer twee tot drie **Woudapen**. Het is mij onbekend of ze daar tot broeden zijn gekomen. De waarnemingen hieromtrent zijn om begrijpelijke redenen verborgen gehouden. Een jonge **Kwak** werd in oktober kortstondig gezien bij het Reevediep.

Ralreigers werden dit jaar op drie verschillende plekken gezien. Op 2 juni werd een langsvliegende vogel ontdekt bij het Nijkerkernauw. Op de 19e van dezelfde maand werd er eentje gevonden bij het Reevediep en deze was hier enkele dagen ter plaatse. Op hetzelfde moment werd er ook eentje gezien in de Polder Oosterwolde.

Koereigers nemen nog steeds toe in ons land en de regio (zie waarnemingenrubriek in Anser 2023-3). Inmiddels zijn er al meerdere plekken in Nederland waar ze tot broeden komen.

© Koereigers (foto: Jan Nijendijk).

Bij ons zijn er groepen tot 31 stuks bij elkaar gezien en zijn ze vrijwel jaarrond wel ergens te vinden. Hiermee zijn ze inmiddels een stuk algemener dan Kleine zilverreiger en Purperreiger.

Een enkele **Vale Gier** werd er in onze omgeving gevonden dit jaar. In juni werd er eentje gezien, overvliegend boven de Kroondomeinen. Hadden we in 2022 nog een influx van **Slangenarenden**, bleef het dit jaar bij een enkel geval. Deze was twee maanden lang aanwezig bij de Asselse heide. Dit heidegebied wordt binnen onze regio het vaakst aangedaan door Slangenarenden. Dit jaar werden er zowel vier **Steppe-** als **Grauwekiekendieven** gevonden, in het voor- en najaar. Eind september werden er twee verschillende **Roodpootvalken** op trek gezien.

De toename van **Oehoe** zet zich langzamerhand voort, ook bij ons. Op enkele plekken werden zingende (territoriale) Oehoes aangetroffen. De meest opvallende waarneming was een Oehoe die gevonden werd in de vogelkijkhut bij het Rietveld van Elburg.

Verschillende **Hoppen** werden in onze regio ontdekt en bleven veelal kortstondig aanwezig. In het voorjaar werden er twee gevonden en in het najaar ook twee. Opvallend is een waarneming in de zomer van twee stuks bij elkaar op de Elspeetsche heide. Niet ver buiten de zuidelijke grens van onze regio hebben Hoppen succesvol gebroed op een heideveld bij Harskamp! Van een andere zuidelijke vogelsoort, de **Bijeneter**, werden er in het voorjaar enkele gevonden. Een tweetal bij Heerde en een klein groepje werd gehoord bij de Elspeetsche heide.

In de afgelopen winter was er landelijk weer een kleine influx van **Pestvogels**. Onze regio pakte daar ook wat van mee. In Apeldoorn was er eentje aanwezig voor drie dagen. Een paar weken later zaten er twee in Zeewolde.

Een **Strandleeuwerik** was op 26 oktober kort ter plaatste op de dijk bij Polder Arkemheen. **Bladkoningen** werden maar weinig gevonden dit jaar: er werden er 'slechts' twee of drie ontdekt. Een daarvan hield zich bijna een maand op in het Harderbroek en was daar regelmatig te horen. Een **Siberische tijftjaf** zat begin januari een paar dagen rondom de hut van het Harderbroek.

Voor **Waterrietzanger** was het een goed jaar. Op 28-07 werd de eerste vogel alweer gevonden. Dit was een adulte vogel en tevens de eerste Waterrietzanger in Nederland dit jaar. Dit was op de inmiddels vaste locatie aan de binnenzijde van de Zeedijk bij Polder Arkemheen. Na deze adult werden er in augustus nog zeker drie verschillende Waterrietzangers gevonden op deze zelfde locatie.

Op 09-05 werd er een zingende **Noordse nachtegaal** gehoord nabij de Knardijk langs het Harderbroek. Deze was bijna een maand aanwezig. Dit is alweer de tweede in onze regio sinds 2021. In 2023 was er ook een bewezen zuiver broedgeval van Noordse nachtegaal elders in het land. Een zingend mannetje **Kleine vliegenvanger** werd eind juli gehoord in het Leuvenumse bos.

Eind november werd er een **Grote pieper** aangetroffen op de dijk bij het Nijkerkernauw, die kort ter plaatse bleef. Enkele **Duin-** en **Roodkeelpiepers** werden opgemerkt tijdens de voor- en najaarstrek. Een tweetal **Oeverpiepers** waren aanwezig op een lange pier in het Vossemeer. Dit is een plek waar ze de afgelopen jaren vaker zijn gevonden.

Bij Harderbroek zat begin juni voor enkele dagen een zingend mannetje **Roodmus**. De influx van **Grote kruisbek** ging in 2023 nog een tijdje door. Op verschillende plekken op de Veluwe werden Grote kruisbekken gevonden, met een groepsgrootte tot 21 vogels bij elkaar. Tot in de maand mei werden de laatste vogels waargenomen. Bijzonder is wel dat er bij het laatste groepje ook enkele net uitgevlogen jongen zijn gefotografeerd. Er kan dus met zekerheid gesteld worden dat ze hier met succes gebroed hebben. Er werden verschillende doortrekkende **Europese kanaries** opgemerkt dit jaar. Er was één exemplaar, in het Hulkesteinse bos bij Zeewolde, die drie dagen aanwezig bleef en regelmatig zingend te horen was.

© Waterrietzanger langs de Zeedijk bij Arkemheen (foto: Jorrit Vlot).

Er werd in het najaar weer actief getrekteld bij het Nijkerkernauw. Dit resulteerde in meerdere **IJsgorzen**, twee **Sneeuwgorzen** en twee **Dwerggorzen**. In het voorjaar werd er een **Grauwe gors** gevonden in de Polder Oosterwolde, die slechts voor enkele vogelaars ter plaatse bleef.

In het najaar werden er drie **Ortolanen** gelokaliseerd: twee overvliegende vogels tijdens het trektellen en de derde was kort ter plaatse bij het Reevediep.

Wolbert Hermus

Bijzondere exoot: de Rosse stekelstaart

Tijdens de voorjaarsexcursie van de VBW op 15 april 2023 hebben we bij de Delta Schuitenbeek een Rosse stekelstaart eend (*Oxyura Jamaicensis*) voorbij zien zwemmen. Een kleinere duikeend die diep in het water ligt waarvan het mannetje een opvallende lichtblauwe snavel en witte wangen bezit die je vaak van verre al kunt herkennen. De staart staat soms parmantig rechtop. De staart vormt geen gesloten verendek, maar lijkt te bestaan uit los van elkaar staande smalle veren. Dat de eend rossig van kleur zou zijn is twijfelachtig, het is meer diep roodbruin.

Deze eend is vrij schuw: zodra ze je in de gaten hebben zwemmen ze het riet in om te schuilen. Tijdens de balts staat bij de mannetjes de staart rechtop en knikken ze met hun snavel tegen de borst terwijl ze een zacht niesend en kwakend geluid maken. In deze houding ontstaan er voor de borst allemaal waterbelletjes, zoals op bijgaande foto mooi is te zien. Er is een filmpje van Vroege Vogels op YouTube waarop dit baltsgedrag ook te zien is:

https://www.youtube.com/watch?v=pYXo_EmqNZU

De Rosse Stekelstaart is een invasieve exoot die oorspronkelijk in Noord-Amerika voorkomt en als siereend naar Europa is gehaald. Ontsnapte exemplaren blijken zich uitstekend te kunnen handhaven en zelfs voort te planten.

Alhoewel ze in Noord-Amerika een migrerend bestaan leiden, lijken ze zich in Noord-Europa als standvogel te handhaven. De Rosse stekelstaart is een van de zes soorten van het geslacht *Oxyura*. Ze lijken allemaal een beetje op elkaar. Een blauwe snavel, soms met een knobbel erop en altijd een opstaande staart bestaande uit los uit elkaar staande staartpennen. De soorten leven van elkaar gescheiden. Ieder continent heeft zijn eigen “stiff-tailed duck”. Natuurhistorisch is deze geologische spreiding en verwantschap interessant voor evolutiebiologen. Er zijn fossielen bekend van oersoorten. In Centraal-Azië en Zuid-Spanje leeft de *Oxyura Leucocephala*, oftewel de Witkopeend. De Witkopeend is een soort van de IUCN rode lijst. Enige jaren geleden heb ik in de Coto de Doñana in Spanje de Witkopeend mogen waarnemen.

Het is bekend dat mannelijke uitdossingen en imponerend gedrag bij vogels een rol spelen bij partnerkeuze door vrouwtjes. Nu schijnt de Amerikaanse neef uiterst aantrekkelijk te zijn voor de vrouwtjes van de Europese Witkopeend. Onderzoek (Green and Hughes, 1996) heeft vastgesteld dat de mannelijke Stekelstaarten sociaal domineren tijdens de balts. En dat geldt ook voor de mannelijke jongen die daaruit voortkomen.

© Rosse stekelstaart toont zijn typische baltsgedrag, waarbij hij zijn snavel tegen de borst drukt en kleine belletjes blaast (foto: Bennie van den Brink).

Hierdoor dreigt op termijn de Europese Witkooptend te verdwijnen. Exoten, oftewel soorten die niet van nature hier thuishoren en door menselijk handelen hier zijn geïntroduceerd, worden niet beschermd door de wet. Als je een Halsbandparkiet in Amsterdam afschiet zal oom agent je niet beboeten, maar waarschijnlijk volgt wel een volksgericht. Het beleid ten aanzien van exoten is passief (Halsbandparkiet, Nijlgans) tenzij deze schade veroorzaakt of als er aantoonbaar negatieve invloed is op de inheemse soorten (zoals bij de Huiskraai als reden van afschot werd gegeven). De Faunabeheereenheden (FBE) in Nederland voeren een actief afschotbeleid ten aanzien van de Rosse stekelstaart.

Als je er een waarneemt, wil men graag dat je dat meldt bij de FBE. Volgens de bronnen (Sovon, 2016) zouden er in Nederland ongeveer 40 exemplaren leven. Tijdens een kanotocht langs de rietkraag bij de wijk Stadsweiden in Harderwijk op 10 augustus 2023 telde ik er 22. Het gaat dus best hard met deze soort. Ik heb de waarneming ingevoerd via waarneming.nl. Om nu actief de FBE te gaan bellen gaat mij net even te ver.

Informatie is te vinden op Wikipedia, Vogelbescherming en de Faunabeheereenheid.

Kees Janszen

Ringterugmeldingen

Het is al weer een tijdje geleden dat we in deze rubriek aandacht gaven aan bijzondere ringterugmeldingen. Van ringer Bennie van den Brink ontvingen wij weer een mooie reeks terugmeldingen van door hem geringde of teruggevangen vogels in de regio.

ringnr.	vogelsoort	g.	lft	ringdatum	ringplaats	vinddatum	vindplaats	km	omstand.
A 434544	Boerenzwal.	-	N1	24-09-'80	Vel.meer, Elburg	14-01-'82	Anyinam, Ghana	5148	verzwakt
A 358097	Boerenzwal.	-	N1	26-09-'79	Vel.meer, Elburg	13-04-'82	Tataouine, Tunesië	2303	dood gevonden
A 627928	Kleine karek.	-	1kj	12-08-'83	Vel.meer, Elburg	07-10-'83	Agadir, Marokko	2756	dood gevonden
A 628014	Boerenzwal.	-	N1	12-08-'83	Vel.meer, Elburg	18-05-'84	zee t.h.v. Marokkanse Sahara	3703	gevonden op schip
IEX 80294	Keep	V	N1	31-08-'19	Duved, Zweden	08-02-'21	Oldebroek	1264	ringcontrole
EN 96954	Keep	V	2kj	06-09-'21	Tinden, Noorw.	08-02-'21	Oldebroek	1305	ringcontrole
BE 77237	Rietzanger	-	N1	25-06-'21	Vel.meer, Elburg	21-03-'21	Almeria, Spanje	1875	ringcontrole
HN 21244	Rietzanger	-	1kj	11-08-'21	Stave, Noorw.	31-08-'21	Vel.meer, Elburg	632	ringcontrole
BN 84118	Bosrietzanger	-	1kj	21-08-'21	Vel.meer, Elburg	16-09-'21	Evoa, Portugal	1893	ringcontrole
BN 84182	Roodborst	-	N1	24-08-'21	Vel.meer, Elburg	03-02-'22	Vale Socero, Port.	1731	ringcontrole
KE 55243	Spreeuw	-	N1	10-07-'21	Ventès Ragas, Litouwen	04-03-'22	Wilgenkampstr., Elburg	1058	gepakt door kat
EN 77094	Rietzanger	-	N1	08-08-'20	Hareid, Noorw.	01-09-'22	Vel.meer, Elburg	1104	ringcontrole
BN 83165	Zwartkop	M	N1	07-05-'21	Vel.meer, Elburg	10-10-'22	Navarra, Spanje	1214	ringcontrole
BN 84980	Rietgors	M	N1	11-10-'21	Vel.meer, Elburg	27-10-'22	Seiches-sur-le-Loir, Frankrijk	699	ringcontrole
ADT 9810	Keep	M	N1	05-12-21	Gorebridge, Schotland	11-12-'22	Oldebroek	693	ringcontrole
BR 46886	Rietzanger	-	N1	22-08-'22	Vel.meer, Elburg	05-04-'23	Valencia, Spanje	1530	ringcontrole
..17712229	Cetti's zanger	-	N1	11-09-'22	Antwerpen, Bel.	09-09-'23	Vel.meer, Elburg	164	ringcontrole

Afkortingen: g. = geslacht / lft. = leeftijd [p=nestjong / 1kj=1e kalenderjaar / N1=na 1e kalenderjaar] / km = afstand / omst. = vindomstandigheden.

Het zal u bij de eerste vier meldingen wellicht verwonderen dat deze meldingen al van ruim 40 jaar geleden dateren. Dit komt omdat een aantal vogelringers, waaronder Bennie, bezig zijn met een digitalisering van oude ringterugmeldingen voor de database van het Vogeltrekstation. Na zoveel jaren komen dit soort bijzondere meldingen alsnog weer langs en geven (nog altijd) een prachtig beeld van de trekroutes van sommige van 'onze regiovogels'.

Bennie, die al sinds 1970 langs het Veluwemeer bij Elburg een vaste ringlocatie heeft, heeft in die bijna 55 jaar vele duizenden vogels van een uniek merkteken voorzien. Ook de meer recentere terugmeldingen geven een mooi beeld van de vele omzwervingen die onze regiovogels maken. Leuk was bijvoorbeeld de Kepeninvase in 2021/2022, waarbij enkele vogels uit Zweden, Noorwegen en Schotland zijn ringtuin in Oldebroek bezochten.

De drie musketiers

Wij, de drie *musketiers*, heten *kemphanen* te zijn, al houden velen ons voor rare *sijzen*. Op die kwalificatie zijn we trots als een *pauw*. Want we zijn inderdaad mannetjesputters, baardmannen met een grote *snor* en ook is onze *kwart el* (=17 cm) lange *kuif* meestal goed te zien. We speuren met een *arends*blik naar kwaad en bestrijden *onrecht*, maar gedragen ons niet *roekeloos*. Kortom, we zijn zeker geen *flierefluiters*. Want, *wat er – hoe nobel (!) - moet gebeuren*: wij treden op als *vredesduif* en *kraaien* “*ha, viktorie!*” als het karwei er weer op zit. Daarna *trappelen* we van ongeduld om naar de volgende klus te *hoppen*. Is er ergens ten onrechte *oproer*, *dom protest*? Daar worden we *tureluurs* van. We vliegen erop af en grijpen de *stomme relschoppers* in hun kraag. Nooit *gans* alleen, maar *overal* doen we *eendrachtig* ons werk. “*keep smiling*” is onze leus. Al schieten we soms een *bok* en is *pech* toch aan de orde, b.v. als een van ons *kwakkelt*, *snipverkouden* en niet *fit* is, of *gekneusd*, dan roepen we *mees*tal ingetogen: “*oehoe!*” en zeggen tegen elkaar “Dat is niet *gering*, *musketier*; we lijken wel *gek*, *sterkte* in elk geval”. Ja, al *huiveren* we soms, we zijn geen *huilebalk* en worden zelfs vaak *blij*, *sterker* nog, we *gieren* het dan uit van het lachen.

© Tek. Just Walter.

We hebben ook de roem *smulpaap* te zijn, eten ons vaak *ongans* en houden beslist van *pimpelen* en hanteren vaak de *notenkraker*. We kunnen met ook een *lepel* aardig overweg. We nuttigen met dat eetgerei geregeld *kool*, *meestal soep* en vaak *ei der eend*. We genieten aan *tafel* een *driedubbele houtsnip* en *kauwen* en *verschalken* vele *blinde vinken* tot de kastelein de *tap* uit doet. Daarna gaan we, *rokkenjagers* als we zijn, naar onze *duifjes* tot ons *kruis bekoeld* is. Elk heeft zijn eigen *scharrel*, *aardig*, ja zelfs zéér *wulps*. Kortom, onze *tortels* zijn echt *toppers*!

Just Walter

Vacature in Natuurbeschermingswerkgroep

Lezers van de Anser zullen weten dat de Vogelbeschermingswacht al jarenlang een actieve Natuurbeschermingswerkgroep heeft. Die werkgroep is door het bestuur gemandateerd om zienswijzen, bezwaar- en beroepschriften op te stellen in reactie op ruimtelijke plannen. Denk daarbij aan gebiedsplannen voor recreatie, industrie, woningbouw, windmolens en zonneparken.

Tjalling van der Meer is tientallen jaren spil geweest in de natuurbeschermingswerkgroep maar heeft nu, in verband met zijn leeftijd, besloten om zich uit de werkgroep terug te trekken. We zijn dus op zoek naar een vrouw of man die zijn plek wil innemen. Wees niet bang dat je dan net zo'n duizendpoot als Tjalling moet zijn. We geven je alle tijd om vertrouwd te raken met de materie. De overige leden zijn hier goed in thuis. We kunnen ons voorstellen dat je eerst een beter beeld wilt krijgen van het soort zaken dat de werkgroep wel en niet oppakt. Omgekeerd willen wij graag ontdekken of onze en jouw beelden bij elkaar passen. Je bent van harte welkom om daarover een keer met ons van gedachten te wisselen.

Jaap Schröder

Telefoon: 06-38615532 / e-mail: schroder.zoomers@caiway.nl

Waarnemingen

© Benno van den Hoek

Zoals eerder in het jaaroverzicht van zeldzame soorten in deze Anser te lezen konden we afgelopen winter eindelijk weer eens genieten van een groepje Pestvogels in onze regio. Ook in voorgaande winters deden losse exemplaren onze regio wel eens aan, maar van echte invasiejaren is al jaren geen sprake. Ook deze winter kon je eigenlijk niet spreken over een echte invasie, maar genieten was het wel voor vele vogelaars.

Voor grotere groepjes Pestvogels (>5-10 vogels) moeten we al tenminste acht jaar terug. Het betrof toen een groep vogels in Apeldoorn. In deze plaats werden in de laatste dagen van november 2023 ook de eerste vogels gezien, nadat er landelijk vanaf begin oktober al her en der vogels gelokaliseerd waren. Op de meeste locaties ging het om solitaire vogels. De groep in Nunspeet in februari bleek zelfs de grootste groep die in ons land te zien was. In de voorbije decennia hadden we nog wel eens te maken met goede invasiejaren, zoals de groep die begin 2011 in de wijk 't Hul in Nunspeet verbleef. Niet zonder toeval (want nog steeds voorzien van besdragende struiken) streken de vogels daar ook in februari dit jaar neer. De grootste invasie in onze regio was die van begin 2006, toen een grote groep vogels het industrieterrein Lorentz in Harderwijk bezette. Hier groeide de groep al snel aan tot maar liefst 160 vogels, die zich massaal tegoed deden aan de toen nog ruim aanwezige Contoneasterstruiken (zie foto hieronder).

Om een beeld te geven van het aantal waarnemingen van afgelopen winter: in de periode van 1 oktober 2023 tot en met 31 maart 2024 zijn er landelijk ruim 4100 waarnemingen van Pestvogels ingevoerd, waarbij het uiteraard meest om dezelfde vogels ging. Zoals vaak bij de aanwezigheid van Pestvogels trokken de vogels veel bekijks van vogelaars, fotografen en de media. De ene na de andere prachtige foto kon je via de diverse kanalen voorbij zien komen. Één specifieke foto spande wat mij betreft de kroon en werd ook op de website van Dutch Birding gepubliceerd. Deze foto is op de volgende pagina geplaatst en laat mooi alle fraaie kenmerken van deze prachtige vogels zien. Ook leuk was de invasie van Barmsijzen in de afgelopen winter. Met name Grote barmsijzen werden op heel veel plekken aangetroffen, tot diep in de woonkernen. In kleinere aantallen zaten daar ook Kleine barmsijzen tussen.

Ook ringer Bennie van den Brink trof leuke aantallen barmsijzen aan in zijn ringtuin in Oldebroek. In Blaricum, een eindje buiten onze regio, bevond zich tussen eind februari en half maart ook een zeldzame Witstuitbarmsijs. De Koereiger-influx, waarover ik in de vorige Anser verslag deed, liep na september nog een hele tijd door. Op 16 oktober zaten er nog maar liefst 31 in de polder Oosterwolde en tot begin december werden die aantallen nog niet veel minder. Dit kwam uiteraard ook door het zachte winterweer, waardoor er minder zuidwaarts trokken dan verwacht. De meeste vogels hielden zich in onze wintermaanden vooral nog in Flevoland op, in de nabije omtrek van de Elburgerbrug. Die groep was begin januari nog tot 18 vogels groot! Tot op het moment van schrijven (medio april) zijn er voortdurend vogels in de regio gebleven.

Bijzonder leuk was ook de aanwezigheid van een Rosse franjepoot, in het reservaat aan de Kleine Woldweg in de polder Oosterwolde. Deze soort laat zich, anders dan de Grauwe franjepoot, maar incidenteel in het binnenland zien. Voor onze regio was het zelfs nog maar het 6e geval

© Pestvogel op het Lorentzterrein in 2006 (foto: Chris Herzog).

© Pestvogel, zoals elke fotograaf hem wel graag wil vastleggen - Nunspeet, 16 februari 2024 (Foto: Anco Euser. Bron: website Dutchbirding.nl).

ooit, waarvan de eerste in 1945 geregistreerd werd en de laatste twitchbare al weer uit 2001 dateert. Dat was wel een unieke waarneming op zich, want het was de enige die zich in vol zomerkleed in onze regio bevond.

Naast de eerder genoemde invasiesoorten was het ook leuk dat er weer meerdere Bladkoningen te vinden waren in ons waarnemingengebied (Noord-Veluwe, incl. Zuid- en Oost-Flevoland). Langs de Oostvaardersdijk bij Lelystad was een vogel ruim 10 dagen ter plaatse en langs datzelfde paadje bleek tegelijkertijd ook een Humes bladkoning aanwezig. Dat zorgde soms voor wat verwarring, aangezien ze een soortgelijk geluidje kunnen maken.

Alle niet gepubliceerde waarnemingen zijn weer opgenomen in het waarnemingenarchief. Actuele waarnemingen kunnen digitaal worden doorgegeven via de invoer op onze website www.vbwnoordveluwe.nl/waarnemingen. Gebruikers van Waarneming.nl kunnen hun waarnemingen invoeren via vbwnoordveluwe.waarneming.nl. De ingevoerde waarnemingen worden meegenomen in de selectie voor Anser.

Waarnemers:

AH = Adrie Hottinga	JE = Jaap Eerdmans
AJN = André Jansen	JN = Jan Nijendijk
AWT = Alle de Wit	JSP = Jaap Spruit
BB = Bennie van den Brink	KKD = Kees Kraaijeveld
BH = Benno van den Hoek	LL = Leonie Lubbersen
DBS = Dik Bos	MH = Mark Hoksberg
DD = Dick Dooijewaard	PKE = Peter Keune
Div. = Diverse leden	WHM = Wolbert Hermus
DM = Dimitri Mulder	

[Afkortingen: ex.=exemplaar / M=man / V=vrouw / ad.=adult / juv.=juveniel / 1e kj=1e kalenderjaar / vl.=vliegend / opvl.=opvliegend / jag.=jagend / foer.=foeragerend / roep.=roepend / ringv.=ringvangst / zing.=zingend]

Alle waarnemingen blijven voor verantwoording van de waarnemers.

Roodkeelduiker

25.11.23	1 ex.	Flevocentrale, Lelystad	JE
----------	-------	-------------------------	----

Geoorde fuut

20.12.23	1 ex.	Tulpeiland, Zeewolde	WHM
11.01.24	1 ex.	Wolderwijd, Zeewolde	DBS

Kuifduiker

04.11.23	1 ex.	Zeedijk, Nijkerkernauw	PKE
17.11.23	2 ex.	Zeedijk, Nijkerkernauw	DBS
24.12.23	1 ex., ad.	Houtribdijk, Lelystad	JE

Koereiger (≥ 10 ex.)

16.10.23	31 ex.	Kleine Woldweg, POW	WHM
21.10.23	18 ex.	Kleine Woldweg, POW	BH
23.10.23	27 ex., slaappl.	Abberteland, Dro.meer	WHM
25.10.23	26 ex.	Groote Woldweg, POW	WHM
22.11.23	12 ex., foer.	Greppelveld, Oost-Flev.	BH
29.11.23	15 ex.	Bremerbergdijk, Biddingh.	DD
22.12.23	10 ex.	Oldebroekerweg, Bid.huizen	BH
03.01.24	14 ex.	Oldebroekerweg, Bid.huizen	WHM

Zwarte ibis

26.11.23	1 ex.	Trekvogelveld, Lep.plassen	JE
14.01.24	1 ex.	Welsumerwaard, Veessen	WHM

Kleine rietgans

15.11.23	15 ex., vl.	De Vrijheid, Elburg	BH
01.01.24	1 ex., vl.	Horsterwold, Zeewolde	PKE

Roodhalsgans

29.10.23	1 ex.	Wapenveldsche Broek	AH
----------	-------	---------------------	----

Witoogeend

14.10.23	1 ex., M	Harderbroek, Flevoland	PKE
25.10.23	1 ex., V	Harderdijk, Biddingh.	WHM
28.10.23	2 ex., M	Bremerbergdijk, Biddingh.	WHM
08.11.23	1 ex.	Tulpeiland, Zeewolde	PKE

Topper (> 1 ex.)

28.10.23	7 ex., juv.	Harderdijk, Biddingh.	WHM
03.01.24	2 ex., M+V	Pluuthaven, Zeewolde	WHM
13.01.24	5 ex., 3M+2V	Dashorstdijk, Almere	WHM

Wespendief

07.10.23	1 ex., vl.	De Hoven, Deventer	MH
----------	------------	--------------------	----

Ruigpootbuizerd

15.01.24	1 ex., ad.	Trekweg, Lelystad	DM
----------	------------	-------------------	----

Kraanvogel

19.11.23	10 ex., vl.	Albert Neuh.laan, N'speet	AWT
----------	-------------	---------------------------	-----

Zilverplevier

04.10.23	1 ex., juv.	Harderbroek, Flevol.	DBS,WHM
05.10.23	2 ex.	Harderbroek, Flevoland	BH
16.10.23	1 ex.	Kleine Woldweg, POW	WHM

Krombekstrandloper

04+05.10.23	2 ex.	Harderbroek, Flevoland	WHM
05.10.23	2 ex.	Harderbroek, Flevoland	BH
14.10.23	1 ex.	Harderbroek, Flevoland	PKE

Gestreepte strandloper

04.10.23	1 ex.	Harderbroek, Flevoland	DBS
05.10.23	1 ex., foer.	Harderbroek, Flevoland	WHM
05.10.23	1 ex., foer.	Harderbroek, Flevoland	BH

Kemphaan (> 50 ex.)

05.10.23	400 ex.	Harderbroek, Flevoland	WHM
04.11.23	75 ex.	Arkerweg, Polder Arkemh.	PKE
26.01.24	65 ex.	Nekkeveld, Polder Arkemh.	DD

Bokje

08.01.24	1 ex., opvl.	Reevediep - Oost, Kampen	WHM
18.01.24	1 ex.	Crescentpark, Harderwijk	KKD

Rosse Franjepoot

15-19.10.23	1 ex., foer.	Kleine Woldweg, POW	Div.
-------------	--------------	---------------------	------

Geelpootmeeuw

01.11.23	1 ex., ad.	Het Bovenwater, Lelystad	PKE
30.11.23	1 ex.	Tulpeiland, Zeewolde	WHM
03.01.24	1 ex.	Tulpeiland, Zeewolde	WHM

Reuzenstern

05.10.23	1 ex., ad.	Vossemeer, Kampen	MH
----------	------------	-------------------	----

Hop

12.09.23	1 ex., M	Beekweg, Putten	JSP
----------	----------	-----------------	-----

© Rosse franjepoot in het reservaat Kleine Woldweg (foto: André Jansen).

Middelste bonte specht (> 1 ex.)

16.01.24	3 ex.	Speulderbos, Putten	KKD
----------	-------	---------------------	-----

Kleine bonte specht

11.11.23	1 ex.	Kerkweg, Vorchten	AH
22.11.23	1 ex.	Horsterwold, Zeewolde	PKE
22.11.23	1 ex., M	Noorderheide, Elspeet	WHM
28.01.24	1 ex.	Horsterwold, Zeewolde	PKE

Pestvogel

26.10.23	1 ex., vl.	Weerribben, Lelystad	JE
02-04.24	tot 10 ex.	't Hul, Nunspeet	Div.

Beflijster

08.10.23	3 ex.	Uddelse Buurtveld, Uddel	WHM
10.10.23	2 ex., vl.	Gortelsche Berg	WHM
10-28.10.23	1-2 ex.	Praamweg, OVP	DM

Paapje

18.10.23	1 ex.	Industr.ter. Lorentz, H'wijk	WHM
----------	-------	------------------------------	-----

Siberische tijftjaf

10.12.23	1 ex., roep.	Lepelaarplassen, Almere	DM
----------	--------------	-------------------------	----

Bladkoning

10.10.23	1 ex., ringv.	Korte Waarden, Elburg	BB
29.10-08.11.23	1 ex.	Julianapad, Oostv.dijk	Div.

13.12.23 1 ex. Vogelwaard, Harderwijk JN

Humes bladkoning

29.10.23 1 ex. Julianapad, Oostv.dijk DM

Raaf (> 15 ex.)

01.10.23 38 ex., vl. Uddelse Buurtveld WHM

10.10.23 20 ex. Gortelsche Berg WHM

30.12.23 16 ex., vl. Sparstraat, 't Harde WHM

24.01.24 20 ex. Tongerense Heide AJN

Europese kanarie

11.10.23 1 ex. Praamweg, OVP DM

04.11.23 2 ex. Praamweg, OVP DM

15.11.23 1 ex. Praamweg, OVP DM

Kleine barsijs (≥ 3 ex.)

22.11.23 11 ex., ringv. Bovenstr.weg, Oldebroek BB

26.11.23 3 ex., ringv. Bovenstr.weg, Oldebroek BB

01.12.23 5 ex., ringv. Bovenstr.weg, Oldebroek BB

02.12.23 4 ex. hut De Grauwe Gans, OVP DM

14.12.23 4 ex., ringv. Bovenstr.weg, Oldebroek BB

Grote barsijs (> 10 ex.)

15.11.23 11 ex. Praamweg, OVP DM

26.11.23 17 ex., ringv. Bovenstr.weg, Oldebroek BB

01.12.23 17 ex., ringv. Bovenstr.weg, Oldebroek BB

05.12.23 30 ex. Tubadreef, Harderwijk LL

20.12.23 30 ex. Horsterwold, Zeewolde KKD

Sneeuwgor

15.12.23 1 ex. Oostv.dijk, Lelystad DM

IJsgors

16.10.23 1 ex., vl. Groote Woldweg, POW WHM

Benno van den Hoek

Voorjaarsfenologie

Al sinds de oprichting van onze vereniging, begin jaren '60, houden waarnemers de aankomstdata van zomergasten bij. Deze zogenaamde fenologie is jarenlang door leden nauwkeurig bijgehouden en vermeld. De overzichten hiervan werden, tot twee jaar geleden, steeds gedeeld in de eerste Anser van het nieuwe jaar.

Vanwege de sterke terugloop van ingestuurde waarnemingen en het tijdrovende van deze klus wordt dit nu niet meer handmatig bijgehouden. Graag willen we een ieder wijzen op de mogelijkheid om dit digitaal bij te houden en in te zien, namelijk via de website [Waarneming.nl](https://www.waarneming.nl).

Als je een account hebt binnen deze website dan kun je op je eigen accountpagina in het menuoverzicht aan de rechterzijde van de pagina het kopje 'Fenologie' aanklikken. Je krijgt dan een overzicht van je eigen fenologiewaarnemingen in een bepaald jaar, van de soorten die je hebt ingevoerd.

Ook kun je via onze regiopagina ([vbwnoordveluwe.waarneming.nl](https://www.vbwnoordveluwe.waarneming.nl)) de overzichten voor de gehele regio en van alle waarnemers inzien. Dit doe je door bovenin het scherm via het rolmenu 'Overzichten' voor de pagina 'Fenologie' te kiezen. Hier kun je dan weer per jaar de overzichten bekijken, met de eerste en laatste waarneming per soort.

Vogels in de (sociale) media

De buurman met zijn zelfgebakken visjes kon mij wel vertellen waar de vogels zijn gebleven

Volkskrant – 7 maart 2024

Door Peter Middendorp, schrijver en columnist.

Van vroeger kan ik me nog goed herinneren hoe groot en geweldig de Deltawerken tegenover het water stonden, als een laatste waarschuwing, een geweldsmonopolist – geen stap dichtbij of we gebruiken onze kracht. Een paar maanden geleden wekten ze niet dezelfde indruk, helemaal niet eigenlijk, integendeel, de kering stond eerder voor het water als een lijn agenten tegenover een bende trekkers. De rollen leken omgedraaid.

Er was iets gek bij het Grevelingenmeer, iets onbestemds. Het duurde even voor ik begreep wat het was: er waren geen vogels. Een groot meer, dicht bij zee, maar geen eind of gans te zien, geen scholeksters of aalscholvers, zelfs geen meeuwen. De hele lucht was leeg.

Een groot deel was natuurlijk naar warmere streken gegaan, dat was bij ons in het noorden net zo. Onze merels brengen de winters in het zuiden van Engeland door, en daarvoor in de plaats krijgen we de merels uit het oosten op bezoek.

Hoe ging dat met watervogels? Waren ze allemaal vertrokken, tegelijk, en was het water hier voor geen enkel Scandinavisch vogeltje 's winters goed genoeg? Bovendien: er zijn genoeg vogels die blijven, het hele jaar. Ik ken Nijlganzen die al minstens tien jaar niet meer bij de Nijl zijn geweest.

In een verhaal zou een oude visser de scène binnenlopen om uitleg te verschaffen, in het echt gebeurde het ook: de buurman kwam zelfgebakken visjes brengen. Het meer is leeg, net als de zee – tot twaalf mijl uit de kust zit er geen vis meer in. En geen vis, geen vogels, logisch. In enkele productieve decennia was de vis eruit gehaald, en nu ging de visserij kapot, net als de boeren, die moesten toch ook kapot? Ik knikte vriendelijk. Van oorzaak en gevolg had de visser misschien weinig begrepen, hij wist wel hoe je ondermaatse visjes bakt.

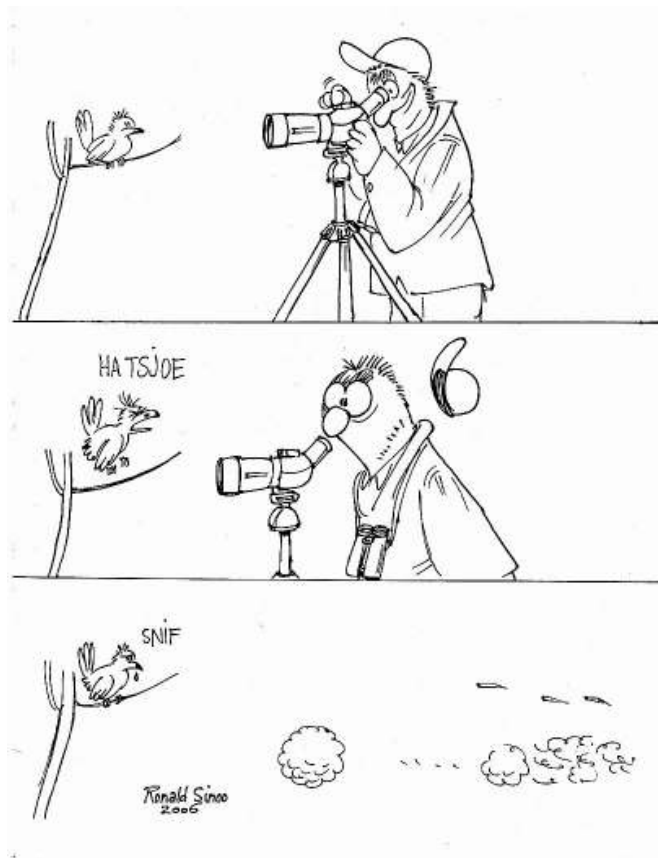
Ik ben niet bepaald een vogelaar, maar sinds ik vijftien jaar geleden een sportfiets kocht en de velden opzocht, kon ik de boel snel zien veranderen – elk jaar werden de groepen kleiner, de zwermen dunner. De velden liggen erbij als gietvloeren. Er zit haast geen leven meer in, geen voedingsstof – kuikens worden geboren met gebroken pootjes.

Hoe deze winter de stand van zaken is, kan ik niet vertellen. Vroeger fietste ik altijd door de weilanden, maar daar krijg je tegenwoordig Parkinson van. Er waait zomaar een landbouwschimmel in je longen, of de vogelgriep. Straks hebben we geen vogels meer, alleen nog vogelgriep.

Latere generaties zullen zich de vogels vaag herinneren – zoals je nu ook niet meer weet waarom de Spaanse griep ook alweer Spaans wordt genoemd.

In Darwins hofvijver vertelt Tijs Goldschmidt hoe het Afrikaanse Victoriameer eeuwen voorspoed bracht. Tot er met westerse hulp een Europese baars in werd uitgezet om de visvangst te maximaliseren, die vervolgens alle andere soorten verdrong. De schone filetjes gaan met het vliegtuig naar Europa, het afval is voor de bevolking, de koppen en graten.

Op zich is het wel consequent dat we met eigen land zo'n beetje hetzelfde doen. Het moois gaat vooral naar het buitenland, de melk, de bloemen, het vlees, de kalfsfiletjes. Het gif, de mest, de verspilling en het dierenleed houden we voor onszelf. De schade is veel groter dan de opbrengst, maar zolang niemand betaalt zijn we nog niet failliet.

Verkeersslachtoffers Kerkuil

De Kerkuil is een prachtige vogel om waar te nemen. Toch schrik ik enorm van het grote aantal verkeersslachtoffers die er vallen in ons land. Als we alleen al kijken naar de Kerkuil verkeersslachtoffers in ons land tussen 1 en 15 maart dit jaar die gemeld zijn op www.waarneming.nl dan kom ik minimaal op 154 dode Kerkuilen. In 14 dagen tijd 154 verkeersslachtoffers is toch schrikbarend te hoog!

Waarschijnlijk sneuvelen er nergens zoveel Kerkuilen in het verkeer in Europa als in Nederland! Jakkeren we veel te hard op rijkswegen?

Van deze 154 dode Kerkuilen sneuvelen in de eerste twee weken van maart er 26 in Friesland. En dan hebben we het nog niet eens gehad over de ook dood gevonden en niet gemelde Kerkuilen. Blijf dus meldingen van vondsten van dode Kerkuilen doorgeven, via bovengenoemde site. Zo krijgen we een beter inzicht in waar en wanneer er vogels sneuvelen en door welke oorzaken. Het lijkt me logisch dat leden van de Werkgroep Kerkuilen in ons land geen nestkasten plaatsen in de nabijheid van grote rijkswegen waar veel slachtoffers vallen...

Uit 'Nieuwsbrief 59 - Vogel en Natuurnieuws Leeuwarder Courant' - 16 maart 2024.

Jan de Jong, E. A. Borgerstraat 66 8501 NG Joure.

Email: j.d.jonglc@home.nl

Vogelkundig medewerker Leeuwarder Courant & vogelringer Vogeltrekstation Wageningen.

Nationale Vogelweek
11-19 MEI 2024

Het duurt nu niet lang meer: de Nationale Vogelweek van 2024 komt eraan! Van 11-19 mei vind je op deze website honderden - veelal gratis - vogelexcursies in het hele land. Deskundige excursieleiders laten je de mooiste plekken en vogels zien. En de maand mei is daarvoor de perfecte tijd. En al leggen vele vogels dan een ei, ze laten zich vaak wel op hun best horen. Dat is dus genieten geboden! De komende tijd zullen hier steeds meer excursies verschijnen waarvoor je je aan kunt melden. Dus houdt deze kille in de gaten.

En voor en na die tijd zijn onze eigen excursieleiders ook actief om u mee op pad te nemen. Voor deze excursies zie hieronder:

BENIJN DE REGULIERE EXCURSIES www.vogelbescherming.nl

Vogel crypto-rijmen

Net als in de vorige Anzers treft u hieronder weer een aantal crypto-rijmen van ons lid Just Walter aan.

Een cryptogram kent iedereen wel, waarbij de in te vullen woorden op een cryptische (verborgen) manier zijn omschreven. Just bedacht een ornithologische versie hiervan en bovendien op rijm. In de omschrijving zit dus een vogelsoort verborgen.

Weet jij welke soorten er bedoeld worden?

In de volgende Anser kun je het juiste antwoord checken.

Eerst de oplossingen van de crypto-rijmen uit de vorige Anser:

Bij hen weet ik steeds in te breken
ondanks al hun gemene steken.
[oplossing: Wespendif]

Zet ik dit hulpstuk op mijn snoet
dan zie ik ook onder water goed.
[oplossing: Brilduiker]

Langs mijzelf ga ik naar beneden
of naar boven op mijn treden.
[oplossing: Grote en Kleine Trap]

Van het octaaf dat ik luid zingen ga
ben ik het alfa en het omega.
[oplossing: Dodo]

En dan nu weer enkele nieuwe hersenkrakers.
Het zijn helaas de laatste drie uit deze serie:

Ins blaue hinein, 't is werkelijk waar,
krijg ik mijn kostje tóch bij elkaar.

Zeer zoetelijk getooid
geef ik acte de présence
met een naam die bijna klinkt
als een fiere Spaanse dans.

Tussen mijn kiezen weet ik te malen
Zwitserse bergen en Zwitserse dalen.

De 'Nederlandsche vogelen' nu ook online!

Het vijfdelige bijzondere naslagwerk *Nederlandsche vogelen* (1770-1829) is de eerste poging om een volledig overzicht te geven van alle vogels die in Nederland te vinden zijn. Het boek geeft informatie over meer dan 200 vogelsoorten. Per vogelsoort vind je een beschrijving en een met de hand gekleurde illustratie. Dankzij dit boek weten we nu veel over welke vogelsoorten in de 18e en 19e eeuw in Nederland te vinden waren en wat mensen over ze wisten. Ook voor de moderne vogelaar geeft het boek nog steeds nuttige informatie.

Je kunt alle 5 de delen van *Nederlandsche vogelen* online bekijken.

Kijk op de website en zoom op microniveau in op de bijzondere vogelplaten en teksten:
<https://www.kb.nllontdekken-bewonderen/topstukken/nederlandsche-vogelen>

2024: Jaar van de Huismus

De Huismus is één van de bekendste broedvogels van Nederland. Toch is deze typische stadsvogel sinds 1980 met zeker 60% afgenomen, zowel in Nederland als in ons omliggende landen. In dit Jaar van de Huismus kan iedereen meedoen om de kennis over de soort te vergroten. Des te meer kennis, hoe beter we de Huismus kunnen beschermen. Hoe? kijk voor meer info op:
<https://www.sovon.nl/tellen/telprojecten/jaar-van-de-huisumus>

© Jaap Denée.

Foto achterblad - Pestvogel (Edwin Beijeman ©)

Edwin schreef ons: "dat afgelopen winter weer eens een invasie van Pestvogels heeft plaatsgevonden, zal velen van jullie niet ontgaan zijn. Verspreid over het land werd deze prachtige soort op veel plaatsen gesignaleerd. Na enkele waarnemingen in Apeldoorn en Zeewolde in november en december bleek in februari dat ook een groep van maar liefst 10 vogels in een nieuwe woonwijk in Nunspeet was neergestreken. De Pestvogels zijn niet echt schuw, wat natuurlijk prettig is voor menige liefhebber en fotograaf. Op dinsdag 13 februari pakte ik mijn kans en heb ik genoten van mijn eerste Pestvogels in de regio. Daarbij maakte ik onder andere deze foto. Zondag 25 februari zijn de vogels er voor het laatst gezien. Inmiddels hebben ook alle andere Pestvogels Nederland weer verlaten".

